...un Filips Mountbetens

...pā ar Elizabeti parādītos uz Bekingemas pils balkona tautai — beidzot roku rokā.

Vienīgais laikraksts, kas atsāk... šo galma biļetena paziņojumu ar ...ignumu, bija komūnistu „Daily Worker". Tas rakstīja: „Šī saderināšanās mums šķiet neapmierinoša. Filips pēc izcelšanās ir vācu princis. Tai pašā dienā, kad izsludināja viņa saderināšanos, mežonīgi antidemokratiskais režīms Grieķijā, kas sastas ar viņa gimeni, apcietināja 30 000 grieķu."

Starp citu gan Filips, atteikdamies no Grieķijas pavalstniecības, atteicies arī no tiesībām uz Grieķijas troni. Viņš līdz ar to kļuva par vienu no jaunākajiem angļu flotes leitnantiem Mountbetenam kādu angļu aristokratijas titulu, iespējams Klarensas hercoga titulu, kas ilgi bijis vakants. Princese Elizabete paturēs savu Vindzoras hercogienes titulu. Parlamentam būs jāpieņem jauns likums jaunā pāra finansiālā stāvokļa precizēšanai — domā, ka princeses ienākumus no 60 000 dolāriem gadā paaugstinās uz 240 000, bet Filipam pašam piešķirs 80 000 dolāru gadā. Ar laiku jaunais pāris laikam dabūs arī savu īpašu māju, bet sākumā Filipam laikam, tāpat kā citiem iegātņiem, būs jāmitinājas ...vas vecāku mājās, t. i. Bekinghemas pils apakšstāvā, tā sauktajā Beļģijas svītā.

Filips nekļūs Anglijas karalis ...tad, ja viņa sieva Elizabete mantos troni. Viņš būs „tikai" karaliskais vīrs. No piecām valdītājām karalisnēm, kas Anglijai bijušas, četras ...jušas precējušās. Marijas Tjudoras vīram Spānijas karalim Filipam ...piešķīra arī Anglijas karaļa titulu, bet pēc gada viņš Mariju atstāja ...pēc viņas nāves sūtīja spāņu armādu karā pret viņas pusmāsu karalieni Elizabeti. Otras Marijas vīrs Oranijas Vilhelms, pats bija trompmantnieks un valdīja ar līdzīgām tiesībām kā viņa sieva. Dānijas princis Džordžs, kas apprecēja karalieni Annu, neieguva Anglijas pavalstnieka tiesības un bija tikai karalienes vīrs. Viktorijas vīrs Alberts bija pirmais, kas ieguva prinča ...valdoņa titulu. Varu viņš neieguva nekādu. Tāds pats laikam būs ar Filipa stāvokli. Daļa laikrakstu domā, ka Filips arī nemēģinās pat ...daudz ietekmēt valsts dzīvi, kā ...darīja princis pavaldonis Alberts, kas par savu dzīves uzdevumu ...šķatīja klusu savas sievas politisko ...papildināšanu. Filipu Mountbetenu ...visumā raksturo par „jauku puisi". Par politiku viņš interesējas ...maz. Galma ļaudis raksturo viņu ...par „ārkārtīgi piemīlīgu, ne neadekvātu, bet arī ne pārāk gudru".

Filipa vectēvs, Dānijas princis Vilhelms, kļuva Grieķijas karalis 1863. gadā. Gadu pēc Filipa piedzimšanas viņa krusttēvu Konstantīnu ...no Grieķijas troņa. Filips pēc tam dzīvoja trimdā. 18 gadu vecs viņš iestājās Anglijas flotes dienestā un drīz ieguva karaļa medaļu kā labākais tā gada kadets. Kara laikā viņš kalpoja uz kuģiem Atlantijas un Klusā okeānā. Kad viņš pēc kara atgriezās, viņam bija liela mēra bārda. Princese Elizabete paskatījās uz šo bārdu un teica, lai viņš to nokuj. Viņš to darīja. Pēc tam Filips un princese Elizabete bieži devās ...alma ballēs un bieži kopā apmeklēja teātri.

„Time", „Newsweek"

Authorized by — Lizenz — Izdošanas atļauja: ICD-OMBG :: Atbildīgais redaktors — Editor in-Chief: Kārlis Rabācs, vietnieks: Aleksandrs Liepa, redakcijas sekretārs: Maksis Culītis; redaktori: Andrējs Rudzis (Minchenē), Harijs Mindenbergs (Eslingenē), Arnolds Šmits (sports), Zigurds Bārda (tehniskais iekārtojums)

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 63 (70)
Otrdien, 1947. g. 26. augustā

Iznāk otrdienās un piektdienās :: Izdevējs: Bavārijas apgabala latviešu komitejas uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa :: Redakcija: Günzburg/D. Bürgerm.-Landmann-Pl. 7. t. 24 :: Printed by Schwäb. Volksblatt, Günzburg/Don., Bürgerm.-Landmann-Pl. 7 :: Metiens — Circulation: 4000

Svarīga apspriede par mūsu tautas nākotni

Bīskapa J. Rancāna godināšana

Par bīskapa J. Rancāna 60. gadu jubilejas atceri no bīskapam tuvām aprindām mūs informē:

„Bīskapa J. Rancāna dzīves vietā Bad-Dicenbachā šinīs dienās bija pulcējies prāvs skaits J. Rancānā līdzgaitnieku un draugu no parlamentāriešu un baznīcas aprindām, lai atzīmētu ievērojamā sabiedriskā darbinieka un valstsvīra 60 g. jubilejas atceri.

Pēc garīgās akadēmijas beigšanas Pēterpilī, J. Rancāns kā garīdznieks un garīgā semināra profesors darbojas šai pilsētā. Līdztekus tam viņš rosīgi piedalās sabiedriskajā dzīvē un pirmā latgaliešu kongresa sagatavošanā, kam piekrita uzdevums nospraust vadlīnijas atmodas kustībai Latgalē. Kongresā vēl jaunais, bet dedzīgais patriots ar lielu noteiktību vēršas pret irredentiskām tieksmēm, inspirētām no ārienes, un kopā ar saviem domu biedriem panāk pārliecinošu uzvaru. Viņa ietekmē kongress pieņem lēmumu, kam Latvijas valsts dzīvē bija ārkārtēja nozīme, par latgaliešu palikšanu likteņkopībā ar pārejo latviešu tautas daļu.

Bīskaps Rancāns šai idejai palicis uzticīgs visās savās politiķa un valstsvīra gaitās un viņam ārkārtēji nopelni Latgales tuvināšanā pārejai Latvijai. R. laimīgā īpašība ir tā, ka viņš arvien spējis pacelties pāri dzīves ikdienai, paturot acīs kā vadošo zvaigzni vispārības un valsts intereses. Savas nesatricināmās valstiskās nostājas dēļ R. abu okupāciju laikā nācās ciest, līdz beidzot 1944. g. septembrī vācu drošības dienests (SD) viņu spaidu kārtā aizved trimdā uz Vāciju, kur iesloga klosterī un liedz kustības brīvību. Tikai vēlāk, Hitlera režīmam sabrūkot, R. atkal atgūst rīcības brīvību.

Ar Dr. P. Kalniņa un K. Pauļuka nāvi, saskaņā ar Satversmes 16. un 52. pantu, uz bīskapu J. Rancānu pāriet Saeimas priekšsēža un Valsts prezidenta funkcijas. Jaunajiem pienākumiem J. Rancāns nododas ar lielu nopietnību un tiem veltī visus savus spēkus, izmantodams savas plašās personīgās pazīšanās un sakarus ārzemēs. Šinī nolūkā viņš dodas uz Romu, lai informētu pāvestu par latvju tautas traģēdiju un lai tās taisnai lietai izlūgtos svētā tēva augsto atbalstu, kā arī, kārtojot latviešu lietas, vairākkārt mēro ceļu uz Šveici, kur J. Rancāns satiekas ar mūsu draugiem un sniedz tiem plašu informāciju daudzajos jautājumos, kas nospiež latviešu tautu un nelaimīgos bēglus. Francijā miera konferences laikā J. Rancāns kopā ar sūtni Grosvaldu un Cielenu nepalaiž garām nevienu izdevīgu gadījumu, lai neizceltu un nenostādītu tautas pašreizējo stāvokli patiesības gaismā. Tāpat tas ir Beļģijā, Holandē un Eirē. Lielbritanijā, J. Rancāns dara visu iespējamo, lai noveltu no ceļa šķēršļus, kas traucē latviešu vienprātību un saprašanos.

(Beigas 2. lpp.)

Zviedrijas latvieši vēlas ciešāku sadarbību

LCP sekretārs J. Arājs informē, ka Latviešu organizāciju savienība Zviedrijā paziņojusi vēlējumu uzturēt visciešāko sadarbību ar Vācijā esošo tautiešu vēlēto LCP un par savu pārstāvi izraudzījusi savu valdes priekšsēdi P. Kalniņu. H. M.

Ieteic DP Franciju

AMERIKĀŅU VIRSPAVĒLNIECĪBAS DP LIETU KĀRTOTĀJA ĢEN. MIKELSENA ATVADĪŠANĀS

DP būtu labi un derīgi pilsoņi jebkuŗai valstij pasaulē, bet, izņemot Franciju, visām valstīm vajadzīgi tikai speciālisti, teicis ģenerālis Mikelsens, kas 34 mēnešus Frankfurtes galvenā štābā kārtojis DP lietas, bet tagad aizkomandēts jaunā postenī uz ASV.

DP amerikāņu joslā ar to zaudē patiesu draugu, kas, kluss un mierīgs darbinieks un gādīgs palīgs būdams, vairākkārt pierādījis, ka izprot DP stāvokli labāk nekā viens otrs cits, un arī labāk, nekā vienu otru reizi varētu sagaidīt. Cilvēkiem, kam bijušas darīšanas ar ģenerāli Mikelsenu, allaž atcerēsies viņa sirsnīgo, kluso smaidu un lietpratīgos, gandrīz tēviški draudzīgos padomus daudz un dažādās lietās, kuŗas viņš arvien centies izkārtot iespējamību robežās.

Ģenerālis Mikelsens, kas kārtojis DP lietas, būdams sākumā ģen. Eizenhauera, bet pēc tam citu virspavēlnieku padomevējs, pagājušā ceturtdienā atvadījies no Frankfurtes štāba, lai dotos uz ASV, kur viņš iecelts par Oklahomas artilerijas skolas komendanta vietnieku. Atvadīdamies viņš izteicis savas domas par DP „Stars & Stripes" līdzstrādniekam. Viņš uzslavējis 325.000 DP, kas dzīvo nometnēs, un 150.000 ārpus nometnēm, teikdams, ka viņu uzvešanās ir „tikpat laba kā caurmēra ASV pilsoņa uzvešanās", bet brīdināja DP, piebilzdams, ka tiem, kas paliek Vācijā, „vajadzētu censties izprast un novērtēt amerikāņu valdības metodes un apiešanos ar tiem." Ja tie spētu aizmirst savas demonstrāciju un „spiediena" metodes, tad „tie vēl vairāk celtu sevi amerikāņu personāla acīs, kas tiešām grib viņiem palīdzēt."

Ģen. Mikelsens, atskatīdamies uz savu darbības laiku, deklarējis, ka repatriācijas iespējas tagad izsmeltas. Atlikušie DP ir no tāda koka, ka tie būtu ļoti vērtīgi jebkuŗai zemei, kas piedāvātu tiem apmešanās iespējas, to skaitā arī ASV. Tomēr viņš uzsvēra apstākli, ka visvairāk cilvēki vajadzīgi Francijai. „Tai vajadzīgi šie ļaudis, viņu prasme, temparaments un rakstura īpašības, lai piepildītu savas prasības." Visām citām zemēm, pēc Mikelsena domām, vajadzīgi tikai speciālisti.

Ģenerālis Mikelsens vēl izteicies, ka pēc viņa pieredzes DP vajadzētu uzticēt lielāku atbildību par viņu pašu labklājību un pārvaldi samazinātā IRO budžeta ietvaros.

Beigās ģenerālis vērsies pret tiem DP, kas norobežojas minoritāšu grupās un pretojās izceļošanai, jo atsevišķais grib izceļot tikai kopā ar visu savu tautas grupu. Pēc viņa domām, DP vajadzētu individuāli tvert katru iespēju izceļošanai uz jaunām mājvietām.

S & Str.

Padomju Savienības veto aizver durvis Itālijai un Austrijai uz UN

Drošības padome pagājušās nedēļas beigās piedzīvoja vēl 2 Gromiko veto, kad turpinājās apspriedes par jaunu locekļu uzņemšanu. Gromiko veto aizbarikādēja UN durvis Itālijai un Austrijai, bet ar balsu vairākumu noraidīja Ungārijas, Rumānijas un Bulgārijas uzņemšanu, pret ko asi no stājās ASV un Anglija, apvainodama šo valstu valdības cilvēku tiesību apspiešanā. ASV delegāts pēc pēdējiem Gromiko veto ierosināja arī jaunu locekļu uzņemšanas jautājumu apspriest UN pilnsapulcē. Argentīna iesniegusi priekšlikumu UN pārbaudīt Itālijas miera līgumu, ko ratificējušas visas valstis, izņemot Krieviju. Argentīnas iesniegumu atbalstījušas vēl 7 Dienvidamerikas republikas.

NYHT

Atkāpusies Grieķijas valdība

Grieķijas ministru prezidents Maksimoss visas valdības vārdā paziņojis atkāpšanos. Par valdības krizi Grieķijā bija runāts jau ilgāku laiku un paredzēja, ka notiks pārkārtojumi valdībā, tiklīdz ministru prezidenta vietnieks un ārlietu ministrs Caldariss atgriezīsies no Ņujorkas. Pēc Caldarisa atgriešanās tomēr noskaidrojies, ka viņš valdības pārkārtošanai vispār nepiekrīt. Vienkārša pārkārtošana, ja tā nebūtu saistīta ar visplašākā parlamentārā atbalsta sagādāšanu valdībai, pēc Caldarisa domām, pašlaik nekā laba nedotu. Tā ka šāda veida pārkārtojumi dažu partiju pretestības dēļ nav iespējama, visa valdība nolēmusi atkāpties.

ASV ārlietu ministrija oficiāli paziņojusi, ka 12 preču kuģi ar ap 50.000 t kravu ir ceļā uz Grieķiju. Tie augusta vidū izbraukuši no ASV ar mantām, kas vissteidzamāk vajadzīgas Grieķijas armijas apgādāšanai — automobiļiem, pārtiku uc. Mantu vērtība apm. 18 milj. dolaru.

4400 nelegālos žīdu izceļotājus pārved uz Vāciju

ŽĪDI NORAIDA ANGĻU ULTIMĀTU IZKĀPT MALĀ FRANCIJĀ

Trīs angļu transporta kuģi ar 4400 nelegāliem žīdu izceļotājiem devušies ceļā no Port de Bokas ostas Francijā uz Hamburgu pēc tam, kad gandrīz visi izceļotāji noraidīja angļu valdības ultimātu līdz piektdienai pl. 19 izkāpt malā Francijā. Viena kuģa pasažieri pirms došanās ceļā uz Gibraltaru nosūtījuši lūgumu prezidentam Trumenam, lai tas mēģinātu panākt angļu valdības lēmuma atcelšanu par izceļotāju novešanu uz Vācijas angļu joslu. Emigranti vēlrēiz apliecināja savu apņemšanos nespert ne soli uz Eiropas zemes.

Oficiālā angļu valdības paskaidrojumā minēts, ka angļu iestādes 18. jūlijā notvērušas žīdu „Haganah" organizācijas iegūto amerikāņu izpriecu tvaikoni „President Warfield" ar 4554 žīdu izceļotājiem, kas mēģināja nelegāli iecelot Palestīnā. Saskaņā ar pastāvošiem starptautiskiem noteikumiem un iepriekšēju franču valdības norunu nelegālie izceļotāji trīs transporta kuģos nogādāti atpakaļ uz Franciju, kur tie bija ieguvuši viltotus dokumentus un no kurienes izceļotāju kuģis bez atļaujas bija devies braucienā uz Palestīnu.

Transporta kuģi 29. jūlijā ieradās Port de Bokas ostā, Francijā. Uz kuģiem ieradās franču valdības pārstāvji, kas pa divi lāgi visiem izceļotājiem piedāvāja brīvas apmešanās iespēju Francijā. Piedāvājumi noraidīti un triju nedēļu laikā, kamēr kuģi atradās ostā, malā izkāpa tikai ap 130 izceļotāju.

Pēc kuģu ierašanās Hamburgas ostā pasažieriem nekavējoties liks atstāt kuģus, un tos nometinās divās angļu joslas nometnēs, jo, izņemot Kipru, Vācijas angļu josla esot vienīgā vieta, kur iespējams nekavējoties rast dzīves vietas un apgādi tik lielam cilvēku skaitam. Angļu valdības deklarācijā vēl teikts, ka valdība noteikti apņēmusies arī turpmāk apkarot jebkādu nelegālu imigrāciju Palestīnā.

Par žīdu izceļotāju izvākšanu no kuģiem Hamburgā un nogādāšanu uz nometnēm Lejassaksijā un Šlezvigā-Holšteinā atbildība uzdota angļu armijai. Minētajās nometnēs agrāk dzīvojuši baltiešu un poļu DP, bet tagad dzīvo ap 10.000 žīdu. Tālāk žīdi būs padoti kontrolkomisijas uzraudzībai. Angļu vēstnieks Parīzē Defs Kupers sestdien lūdzis Francijas valdību atļaut žīdus vēlāk nogādāt pa dzelzceļu atpakaļ uz Franciju.

Pa to laiku Ženēvā darbu turpina UN Palestīnas problēmas izmeklēšanas komisija. Tā tagad izveidojusi trīs darba grupas, kas katra pārbaudīs vienu no trim iespējamiem Palestīnas jautājuma atrisinājumiem: Palestīnas dalīšanu arabu un žīdu valstī, Palestīnas valstu apvienības dibināšanu un Palestīnas savienoto valstu dibināšanu.

Amerikāņu politiskās akcijas komisijas Palestīnai vicepriekšsēdis rabīns Korfs paziņojis jaunu žīdu izceļošanas plānu: abu dzimumu emigrantus vecumā no 18 līdz 36 gadiem paredzēts izmest virs Palestīnas ar izplētņiem. DM BBC

Jauni pārtikas ierobežojumi Anglijā

ATSAUC ZIŅAS PAR VALDĪBAS MAIŅU — ATJAUNOS SARUNAS AR PADOMJU SAVIENĪBU

Anglijas valdība sākusi iedzīvināt veselu rindu drastisku soļu „taupības programmas" reālizēšanai. Pagājušās piektdienas pusnaktī izsludināts lēmums aizliegt angļu mārciņu apmaiņu pret dolariem, drīz pēc tam pasludināts jauns plāns Anglijas lauksaimniecības produkcijas celšanai, kas — starp citu — var arī skart DP strādnieku vervēšanu, pieteikti jauni pārtikas ierobežojumi angļiem, jauni degvielu ierobežojumu plāni nākošai ziemai, sāktas sarunas ar ogļračiem par ogļu produkcijas kāpināšanu. Ziņas par valdības maiņu Anglijā atsauc.

Ministru prezidenta vietnieks Herberts Morisons, pēc tam, kad premjērs Etlijs pagājušā ceturtdienā bija devies atvaļinājumā, sarīkojis preses konferenci, lai noteikti atsauktu „Daily Mail" ziņu par gaidāmo Etlija atkāpšanos un citām pārmaiņām Anglijas valdībā. „Es lasīju šo ziņu tikai vienā laikrakstā," teica Morisons, „un cik noprotu, tad rakstītājs pats nezina, par ko viņš runā." Lai gan daži laikraksti pēc tam izteikušies, ka „Daily Mail" ziņojums bijis tikai konservātīvās opozicijas politisks manevrs „nervu karā" pret tagadējo valdību, ir citi, kā, piemēram, neatkarīgais „Star", kas turpina ziņot par pārmaiņu iespējamību tagadējā valdībā.

Morisons tai pašā konferencē paziņojis, ka Anglijas saimniecības krize „kļūst arvien grūtāka", un brīdināja angļu tautu, teikdams, ka „mums būs jāsastopas ar vēl launākām lietām, iekams būsim visam pāri". Tieši no preses konferences Morisons devās uz Dauninga ielu, lai vadītu trešo pagājušās nedēļas ārkārtējo valdības sēdi.

Pasaules mērogā svarīgākais no Anglijas valdības lēmumiem bija paziņojums, ka vairs nepielaus angļu mārciņu apmaiņu pret dolariem, lai tādējādi izbeigtu bīstamo „dolaru krizi". Lēmums paziņots tikai pēc sazināšanās ar ASV, bet tai pašā laikā tas tomēr skar arī vēl ļoti daudzas citas valstis, UP ziņo, ka jaunā paziņojuma rezultātā Anglijai tagad būs jārevidē pēdējā laikā noslēgtie tirdzniecības līgumi ar 25 valstīm, kas visi vairāk vai mazāk slēgti uz dolaru maksājumu bazes.

Vašingtonā oficiāli paziņots, ka Anglija līdz 29. augustam atsauks vēl 450 milj. dolaru no ASV dolaru aizdevuma, tā ka no visa aizdevuma paliks vēl tikai 400 milj. dolaru atlikums. Anglija apņēmusies šo atlikumu neizlietot līdz tam, kamēr nebūs noslēgti jauni tirdzniecības līgumi. Praktiski tas, pēc UP ziņām, nozīmē to, ka Anglijai tagad būs jāsaimnieko ar pašas zelta un dolaru rezervēm, kas esot 600 milj. dolaru lielas. No šīm rezervēm būs jāsedz iztrūkums, ko rada importa un eksporta starpība. Lai gan pagājušās nedēļas beigās paziņots, ka angļu eksports š. g. jūlijā pārsniedzis visu laiku rekordus, arī imports turpinājis pieaugt un, pēc pašu angļu vērtējuma, mēneša iztrūkums joprojām esot ap 200 milj. dolaru.

INS ziņojumā no Vašingtonas pareģo, ka angļu lēmums pārtraukt mārciņu apmaiņu pret dolariem varot izraisīt nopietnas saimnieciskas sekas visā pasaulē. Arī daudzām citām valstīm trūkstot dolaru. Pieprasījums pēc patēriņa precēm var samazināties, ja citas valstis nebūs ar mieru pieņemt maksājumus mārciņās vai arī negribēs palielināt ievedumus no pašas Anglijas, kas savukārt varētu nelabvēlīgi atsaukties uz dolaru zemju eksportu. Anglija savukārt darīs visu, lai turpmāk pirktu preces no tādām zemēm, kas pieņems par samaksu mārciņas. Līdz ar to vēl vairāk pieaugs jau tagad jūtamais dolaru trūkums Dienvidamerikas valstīs.

Anglijas valdība jau izsūtījusi aicinājumus visām britu kolonijām palīdzēt pārvarēt „dolaru krizi". No daudzo valstu pirmām reakcijām uz Anglijas paziņojumu redzams, ka to nostāja būs dažāda. No Kanādas, kas ar saviem kviešiem Anglijai vissvarīgākā, nāk ziņas, kas angļus nomierina, bet Argentīna, kas, neskaitot ASV, ir otra svarīgākā angļu apgādātāja, paziņojusi, ka līdz turpmākam pārtrauc visus izvedumus uz Angliju, kamēr noskaidrosies, kā jaunā mārciņu politika varētu ietekmēt pašu argentīniešu naudas tirgu.

Zīmīgas ir angļu un amerikāņu laikrakstu ziņas, ka Anglija grib steidzami atjaunot tirdzniecības sarunas ar Padomju Savienību un ievadīt sarunas ar veselu rindu Austrumeiropas valstu, kas, domājams, būs ar mieru pārdot preces par mārciņām. BBC ziņo, ka šoreiz sarunas ar Padomju Savienību vadīšot pats tirdzniecības ministrs Stafords Kripss. Viņš cerot, ka vēl šogad izdosoties saņemt no Krievijas 500.000 t labības, kas angļiem tik ļoti nepieciešama.

Par vienu no svarīgākajiem strādnieku valdības plāniem atzīst plānu lauksaimniecības veicināšanai, radot 100 milj. mārciņu lielu piemaksu fondu un dodot lauksaimniekiem iespēju vēl līdz nākošam pavasarim savervēt Eiropā 30.000 poļu un citu DP laukstrādnieku. Ir paredzēts pacelt Anglijas lauksaimniecības produkciju par 20 proc.

Pagaidām angļiem būs jāsamierinās ar jauniem pārtikas devu ierobežojumiem, kas, pēc Etlija privatsekretāra paskaidrojumiem presei, gan neskāršot maizi, kartupeļus un citas „svarīgas" pārtikas vielas, bet tikai tādus ēdamos, kas šais laikos uzkatāmi par „luksu". Pēc citām ziņām valdība tomēr apsverot iespēju radīt jaunu pārtikas devu sadalīšanas sistēmu, pēc kuŗas strādātāji dabūtu vairāk kā nestrādātāji. Šāds sadalījums būtu jaunums Anglijas vēsturē, kur vienmēr pārtika dalīta uz pilnīgas vienlīdzības pamatiem.

Intensīvi angļu valdība interesējas par iespējām pacelt produkciju ogļraktuvēs. Notikušas vairākas apspriedes ar ogļraču arodbierības vadītājiem, bet līdz pirmdienai vēl nebija panākta vienošanās par to, kādā veidā varētu pagarināt darba laiku raktuvēs.

NYHT, DM, NZ

ASV un Anglija noraida padomju protestu

KONFERENCES LONDONĀ, VAŠINGTONĀ, BRAZILIJĀ

ASV, Lielbritanijas un Francijas pārstāvji piektdien Anglijas ārlietu ministrijā Londonā sāka trīsvalstu apspriedes par vācu rūpniecības produkcijas palielināšanu apvienotajā angļu un amerikāņu joslā. 24 stundas pirms konferences sākuma Padomju Savienība iesniedza ASV un Anglijai protestus pret konferences sasaukšanu, jo tā nodarbojoties ar jautājumiem, kas piekrīt visām četrām valstīm kopīgi un tādēļ runājot pretim Potsdamas nolīgumam. Abas valstis padomju protestu noraidījušas.

Anglijas ārlietu ministrijas pārstāvis Londonā izteicies, ka Padomju Savienība labprāt būtu uzņemta par ceturto konferences dalībnieci, bet tagad esot par vēlu. Konference nerunājot pretim Potsdamas nolīgumam, jo tā nodarbojas ar vācu rūpniecību nevis visas Vācijas, bet tikai divu joslu mērogā.

Konferences sēdes ir slepenas, jo arī tā sauktais Klejā-Robertsona plāns, kas ir konferences pamatā, vēl nav publicēts. Oficiālajā komunikē pēc pirmās sēdes paskaidrots, ka konferences otrs temats ir Rūras ogļraktuvju kontrole. Konferences mērķis esot dot ASV un Anglijai iespēju izskaidrot savus priekšlikumus un uzklausīt franču valdības viedokli. Vašingtonā notiekošās apspriedes par Rūras raktuvju pārvaldi drīzumā beigšoties.

Plašā ārpolitiskā runā Starpamerikāņu aizsardzības konferencē Kitandinhā, Brazilijā, ASV ārlietu ministrs Maršals izteicās, ka Eiropas saimnieciskās atveseļošanās vajadzībām dodama priekšroka pret rietumu puslodes vajadzībām. Viņa runa līdz ar to noraidīja prasību pēc rietumu puslodes „Maršala plāna", par kādu izteikušās dažas Dienvidamerikas valstis, vispirmā kārtā Argentīna. Tā vietā Maršals norādīja, ka 20 dalībnieku valstu īstais uzdevums konferencē ir aizsardzības līguma izstrādāšana.

NYHT, NZ

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 63 (70) 1947. g. 26. augustā

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

KUR IZEJA?

Drūmo un vienmuļo nometņu dzīvi arvien biežāk satrauc ziņas par emigrāciju vai novietošanos darbos ārpus Vācijas. Biežāk un biežāk atkārtojas aicinājumi pieteikties izceļošanai uz dažādām valstīm. Darba spēka vervētāji sevišķi rosīgi darbojas angļu joslā. Tūkstošiem cilvēki sakravājuši savu nabadzīgo iedzīvi un gaida, kad varēs doties ceļā uz jaunajām darba vietām, Anglijā; vairāki simti jaunekļu izbraukuši mežu darbos uz Kanādu, daži simti devušies darbos uz citām zemēm. Bija zināms, ka uz Angliju aizbraukušajiem drīzi varēs sekot viņu piederīgie, bet tagad praktiski tikpat kā apstājusies pat darba spējīgo pārsūtīšana. Pašā pēdējā laikā daudzināta latviešu pārvietošana uz Franciju, iesaistīšanai lauksaimniecības darbos.

Tā nu visās tautiešu sanāksmēs par galveno pārrunu jautājumu izvirzās tālākā emigrācija un izvietošana darbos ārpus Vācijas. Par to iegūto informāciju un novērojumus sniedz centrālo organizāciju pārstāvji, daudzi izteic savas domas. Pa lielākai tiesai izteiktās domas ir ļoti atšķirīgas un arī pretrunīgas. Raksturīgākā pazīme šajās pārrunās ir tā, ka centra pārstāvji vairs necenšas uzturēt savu agrāko deklarāciju—ka izceļošnai jānotiek vienīgi kompaktās masās un ka — par visām lietām jāatturas no individuālas izceļošanas.

Ir pat izteiktas domas, ka mūsu jaunieši varot braukt uz citām zemēm pelnīt naudu un pēc sapelnīšanas tie varot atgriezties pie palikušās tautas grupas.

Līdzšinējie vērojumi un pašu izceļotāju vēstules nedod pamata optimismam. Vispirms nav nekādas skaidrības, kas notiks ar darba nespējīgiem, invalīdiem un darbā aizbraukušo ģimenēm. Šis ir ļoti nopietns jautājums un katrā tālākas emigrācijas gadījumā tam būtu jāstāv pirmā vietā. Vai atkārtosies tas pats, kas norisinājās pirms vairākiem mēnešiem, kad nāca paziņojums par augstskolas beigušo speciālistu reģistrēšanos izceļošanai uz Kanādu?

Ja aizceļo jaunatne, spēcīgākā izlase, tad nometnēs palikušiem jārēķinas ar visādiem negaidītiem pārsteigumiem. Kad visas mūsu nometnes būs „nokrejotas", tad grūti ticams, vai vēl radīsies kāds, kas aiz tīri humāniem principiem vien aicinās savā paspārnē vecos un darba nespējīgos. Tad var notikt, ka šī neaizsargātā un vājā mūsu tautas daļa neglābjami aizies bojā sagrautās Vācijas drupās, un nebūs kas šo launumu varētu novērst. Līdzi šai nevarīgai tautas grupai tad var aiziet bojā arī mūsu tautas vienīgā cerība — mūsu bērni.

Kāda var būt palīdzība no aizceļojošo ģimeņu apgādniekiem, liecību dod viņu pašu atsūtītās vēstules. No tām redzams, ka lielā viņu daļa tikko var „savilkt galus". Grūti iedomāties, ka viņu apstākļi pēkšņi varētu mainīties uz labo pusi tā, lai tie varētu sniegt kaut cik reālu atbalstu ģimeņu piederīgiem.

Šādi ir mūsu tālākās emigrācijas un darbā izvietošanās pašreizējie apstākļi bez izpušķojuma, un tie liek stāvokli nopietni pārdomāt un apsvērt. Optimismam te nav vietas. Apšaubāma doma, ka pēc naudas sapelnīšanas svešās zemēs, pelnītāji atkal atgrieztos pie saviem trūkumā esošiem tautiešiem.

Ja tagad dzīves apstākļi nometnēs kļūst grūtāki, tad daži sāk meklēt izeju tur, kur tā nebūtu meklējama. Šīs psihozes ietekmē mūs sāk pārņemt itkā izceļošanas drudzis, nemaz nerēķinoties ar tālākām sekām. Bet vēl apstākļi tik draudīgi nav, jāpūlas gan, lai tie tādi nekļūtu.

Man šķiet, mēs visi gribam aizceļot no sagrautās Vācijas, rast godīgu darbu un kaut cik piemērotus dzīves apstākļus. Bet mēs varētu aizceļot tikai uz tādu zemi, kas ņemtu mūs pretim tādus, kādi esam.

Ja valstis un organizācijas, kas līdz šim mums palīdzējušas, palīdz tagad, un solījušas palīdzēt arī uz priekšu, ja tās ir deklarējušas, ka šo palīdzības akciju veic aiz humānitātes principiem, tad mums arī ir tiesības lūgt viņas, lai mūsu pārvietošanu reālizē uz tiem pašiem humanitātes principiem.

R. Poruks

Pārvedot mums naudu pa pastu, nealzmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājiet.

Raksturības angļu lauksaimniecībā

Noteiks algu paaugstinājums laukstrādniekiem, kas uzlabos mūsu tautiešu izpeļņu

VĒSTULE LATVIJAI NO ANGLIJAS

Anglijas laukos viss atšķiras no pašu zemē ierastā. Svarīgākās īpatnības veido lielsaimniecību sistēma un mechanizācija. Parastais angļu farmers patiesībā ir tikai rentnieks, kas uz visu mūžu vai pat vairākām paaudzēm no lendlorda nomā zināmu zemes platību ar ēkām. Lendlordam piederošās platības sniedzas desmitos tūkstošos akru. Tāpēc šķiet, ka angļu zemkopis nav savā zemē īsti ieaudzis un tai pieķēries, nerunājot nemaz par strādniekiem. Viņi maz ieinteresēti ēku labošanā un mājas ārienes uzkopšanā, — visai reti pie tās sastopams augļu vai košuma dārzs. Dzīvojamā ēka parasti ir glīta divstāvu ķieģeļu celtne, bet citas saimniecības ēkas mēdz būt skārda plākšņu slieteņi. Šķūņu nav. Labību, sienu un āboliņu uzkrauj milzu stirpās tīrumā. Pēdējās sapresē, tāpat arī salmus pēc kulšanas.

Savā personīgajā dzīvē angļu farmers tomēr iekārtojas glīti, ar maksimālajām ērtībām. Viņa māja ir viņa pils un dzīvojamās telpas krasi atšķiras no saimniecības ēku ārienes. Arī kūtis valda priekšzīmīga tīrība, bet mēslu kaudze ir durvju priekšā.

Darbu mechanizācijas apmēri ļoti plaši. Tāpat kā vieglā automašīna, katras saimniecības neatņemama sastāvdaļa ir pat vairāki traktori. Tiem seko arkli ar duci lemešu, zemes graizītāji, ecēšas, kultivātori, sējamās mašīnas, labības un zāles plāvēji, siena ārdītāji un grābēji, sējēji, kīpu presētāji un kartupeļu racēji. Bieži redzams arī kombinētais labības plāvējs un kūlējs. Mašīna palīdz novākt kūtsmēslu kaudzes, uzkraut milzu stirpā sienu, iekšdedzes vai elektriskais motors darbina govju slaucamo ierīci, mašīna rok grāvjus. Zirgam, kur tāds vēl ir pēc gadsimtiem uzticīgas kalpošanas piešķirts gods būt par farmas stalļa aristokrātu. Mašīnu pēc beigta darba pamet tīrumā vai žogmalē līdz citam gadam.

Atskaitot lauksaimniecības mechanizāciju, daudzās citās mūsu praktiskie lauksaimnieki ir citās domās. Latvietis, pieņēram, neatzīst angļu izkapti: kātam abi rokturi vienā pusē un asmenis ļoti smags. Bet ar to gan iznāk reti strādāt.

Intensīvas lauksaimniecības Anglijas vidienā nav. Ir tīrsugas govis, gaļas vērši, aitas un tūkstoši mājputnu. Graudu, galvenām kārtām kviešu, kultūras iekoptas tikai vēlāk, kara gados, specifikāciju nosliecot uz vispārējās saimniecības sistēmu. Viss bazējas uz zemes bagātīgo auglību, jo farmeri, cenu un algu apsēkņu dēļ, nejūtas ieinteresēti kāpināt ražu. Vidusmēra izkūlums tomēr tālu pārsniedz kūlumu Latvijā. Pie lielajām muižām milzu platības atstātas medību un sportu laukumiem. Panākot iespējami racionālāku zemes izmantošanu, nebūtu jābrīnās, ka viena no lielākajām maizes labības ievedējām. Eiropā — Anglija spētu zemkopības produkciju vismaz divkāršot. Tās gan nav panākams bez maksimālās piepūles, bet laukstrādnieki Anglijā ir visslikt ātalgoti. Citādi, saskaņā ar angļu lielo cieņu pret sociālām izdarībām, viņu stāvoklis likumos vispusīgi aizsargāts un nodrošināts. Šis un tas tomēr šķiet novecojis. Kauliņus, piemēram, vēl met par 44 stundu darba nedēļu daudzās rūpnīcās.

Lauku darba laiks ir 48 stundas nedēļā: 5,5 st. sestdienās, bet pārējās dienās 8,5 stundas. Akorda likmes piemēro visai reti un tikai speciāliem darbiem — drenu cauruļu likšanai un tamlīdzīgi. Angļu strādnieka galvenā rūpe ir godam pieveikt savas darba stundas. Mūsu strādāšana šķiet intensīvāka, kādēļ arī jau īsā laikā esam iemantojuši angļu lauksaimnieku atzinību. Tas tomēr līdz šim nav pasliktinājis mūsu attiecības ar angļu strādniekiem, jo Anglijas laukos ir gluži katastrofāls darba roku trūkums.

Zemā atalgojuma dēļ Anglijas laukos samērā maz produktīvi nodarbinātu cilvēku. Vairums aizplūdis labāk atalgotajā fabriku darbā un kolonijās. Farmās dzīvo tikai farmera dzimta, vecāki ļaudis un sievietes. Jauno nav, bet muižās tikai tiešais personāls. Pārējo dzīves vietas koncentrējas mazajās provinces pilsētiņās un veclaicīgos ciematos, kur pēdējos gadu desmitos ceļ ģimenes mājiņas. Apdzīvotība tur ļoti blīva, tā kā mēs nevaram lolot cerības drīzumā izbeigt nometņu dzīvi. Mazs dārziņš ar košiem rožu krūmiem istabas priekšā ir angļu strādnieka lepnums un ideāls arī tad, ja viņš guvis piepilījumu savam sapnim — atradis darbu fabrikā. Nav retums, ka labi ģērbtais priekšstrādnieks, kuram darba visai maz, rītos izbrauc personīgajā automašīnā no pilsētas, kur tam kopš gadiem savs ērts dzīvoklis. Strādnieka nepieciešamība ir divritenis vai motorrats.

Sieviete ir nama un ģimenes māte. Viņai nepiederas strādāt fizisku darbu. Govis slaukt, ciktāl to neveic mašīnas, ir vīriešu darbs. Tikai pēdējos gados ar jaunajām graudkopības prasībām radušos apstākļu ietekmē noorganizēta brīvprātīga „Women's land Army". Haki krāsā uniformētās meičas dzīvo nometnēs un, līdzīgi mums, katru rītu ar divriteņiem un automašīnās izklīst darba vietās. Ar laipnajām un dzīvotpriecīgajām jaunavām Anglijas jaunajiem iemītniekiem kopīgs darba lauks, vienādi dzīves apstākļi un — viņas ir arī labas angļu valodas skolotājas.

Atalgojums lauku darbos vīriešiem ir 80 šil. nedēļā (sievietēm 60), no tā 30 šil, atvelk nometnei un uzturam. Pie pirmās algas izmaksas katrs paraksta sociālā nodrošinājuma un bezdarba apkarošanas saistību noteikumus. Bezdarba gadījumā 30 šil. pabalstu nedēļā saņem bez priekšnoteikumiem, bet uz slimo kases pabalstu tiesības pēc 3 mēn. darba 50 proc. un 6 mēnešiem 75—80 proc. Pārējā laikā darba devējs — lauksaimniecības komiteja, ievērojot mūsu īpatnējo stāvokli, dažuviet ar pilnu algu apmaksā divas slimības dienas, bet nopietnākos gadījumos veselu mēnesi. Visa veida medicīniskā palīdzība, ieskaitot zobu ārstēšanu, ir bez maksas. Ienākuma nodokli atvelk pēc 3 mēnešu nostrādāšanas, tā kā skaidrā naudā katru nedēļu mums izmaksā 47 šil. 8,5 pensu. Virsstundu atlīdzība, cik zināms, nodevām nav paklauta, tāpat 1,5 šil. piemaksa par 10 jūdzēm. Šos 1,5 šil. saņem, ja noklūšanai darbā jālieto divritenis. Ceļā pavadītās stundas darba laikā tomēr neieskaita.

Respektējot kādu vecu likumu, mazāku atlīdzību par to pašu darba veikumu saņem jaunieši, jaunāki par 21 gadu. To alga, pakļauta vispārīgiem noteikumiem par atvilkumiem, ir 71 šil. nedēļā.

Ar 19. augustu lauku darbos noteikts algu paaugstinājums par 10 šil. nedēļā vīriešiem, bet sievietēm 8 šillni. Nezin, vai šie noteikumi neiensīs zināmu krizes stāvokli, jo lauksaimnieku savienība pieprasījusi cenu pielikumu lauku ražojumiem. Algu paaugstinājumi prasīti arī citās nozarēs. Lai to panāktu, — streiko. Lielo autosatiksmes sabiedrību personāls streikam izvēlas pašus netīkamākos momentus — sestdienas un svētdienas. Fakts tomēr ir, ka gandarījumu ieguvuši līdz šim vissliktāk atalgotie laukstrādnieki. Uzlabosies arī lauksaimniecībā nodarbināto mūsu tautiešu izpeļņa.

Anglijā, augustā.

Pēteris Irbe

Bīskapa J. Rancāna godināšana

(Turpinājums no 1. lpp.)

Lielā sirsnībā un vienprātībā sabraukušie sumina jubilāra lielos nopelnus, līdztekus dalīdamies domām par latvju tautas ciešanām un nākotni. Skārti tiek visi aktuālie trimdas dzīves jautājumi, meklēti ceļi un līdzekļi to vēlamām izkārtojumam.

Svarīgi atzīmēt, ka jautājumā par mūsu valsts juridisko bazi — 1922. g. satversmi un tās sargātaju — saeimu — tāpat kā parējos draudzīgās pārrunās skārtos jautājumos, valdīja absolūta vienprātība un nebija neviena, kas apšaubītu šo institūciju legālitāti un spēkā esamību. Latvijas demokratiskās republikas satversme joprojām ir spēkā, tā glabājama kā svētākais nacionālais dārgums un noteikšana par tās grozīšanu ir un būs pašai tautai, apvienotai brīvā Latvijā. Ja arī pašreizējos apstākļos Saeimai ņemta iespēja sanākt, tad saskaņā ar satversmes 12. un 16. pantu tās prezidijam jādarbojas nepārtraukti.

Daudz uzmanības tika veltīts aktuālajām trimdas problēmām — bēgļu lietu kārtošanai un emigrācijai. Nācās konstatēt, ka izceļotāju uzņēmējās valstīs pašreiz pastāvošie likumi nedod iespēju masveidīgai izceļošanai, un ka tas, ko līdz šim sauca par emigrāciju, ar pavisam maz izņēmumiem, nav nekas cits, ka strādājošo izlase iesaistīšanai darbā ārpus Vācijas robežām. Izceļošanas izredzes kļūtu reālākas gadījumā, ja ASV pieņemtu Stretona proponēto papildinājumu imigrācijas likumā par 400.000 pārvietoto personu un bēgļu ielaišanu. Emigrācijas iespēju skaidrošanā un kārtošanā bēgļu organu starpā trūcis saskaņotības un vadošo līniju, kas lietai par labu nav nācis. Lūkojoties no tautas vienības viedokļa, bēgļu lietu kārtotājiem būtu darāms viss iespējamais, lai bēgļu masa varētu novietoties pēc iespējas vienkop, lai nenotiktu ģimeņu saskaldīšana, un lai darba spējīgos tautas locekļus nenošķirtu no pārējiem, kā tas, diemžēl, vērojams pašlaik. Lai pārvarētu ieceļotāju uzņēmēju — zemju bailes no jaunām sociālām nastām, ko tām varētu sagādāt bērnu, invalīdu, slimo un veco cilvēku ielaišana, kuriem nebūtu apgādnieku, latviešiem attiecīgā valstī būtu jāuzņemas brīvprātīga kollektīva saistība, ka viņi šos savas tautas darba nespējīgos locekļus paši uzturēs.

Līdzšinējās rūpes par izskrīnētājiem, par spīti uz vairākkārtējiem iesniegumiem un solījumiem, bijušas maz nozīmīgās, lai gan šī mūsu tautas daļa atrodas vissmagākos apstākļos un tādēļ bēgļu lietu vadītājiem izskrīnēto tiesiskā un materiālā stāvokļa kārtošanai piegriežama steidzama un īpaša vērība.

Izplatītās tenkas par bij. karavīru tiesāšanu pēc atgriešanās neatkarīgā dzimtenē uzskata par latviešu ienaidnieku izdomājumu un to kategoriski noraida.

Dibinātu kritiku izraisīja jaunā mažoritārā vēlēšanu kārtība, kas nesen pieņemta LCP Darmštates sesijā. Tā ar pareizēto iecirkņu lielumu, nedibinātajām komiteju priekšrocībām pie kandidātu uzstādīšanas un pārspīlēti lielo parakstu skaitu zem kandidātu listēm ir galīgi nedemokratiska un tagadējos dzīves apstākļos nevar radīt tik nepieciešamo bēgļus vienojošo un ar sabiedrisku autoritāti apveltītu bēgļu centrālo organu. Bēgļu apgabalu komitejas un LCP vēlamas pēc tiem pašiem principiem, kādi noteikti Latvijas satversmes 6. un 7. pantā, un pēc kādiem notika kā saeimas deputātu, tā pašvaldības organu ievēlēšana un, proti: vispārējās, vienlīdzīgās, tiešās, aizklātās un proporcionālās vēlēšanās ar sarakstiem okupācijas joslu vai vismaz tagadējo vēlēšanu apgabalu apjomā, ko jau ar labiem panākumiem pielieto daudzas nometnes pie savu amatpersonu ievēlēšanas.

Pārrunāts tāpat latviešu organizāciju sadarbības jautājums. Pag. gadā Ofenbachā panākto vienošanos, kā zināms, LCP Hanavā noraidīja un kopš tā laika lieta iegulusies. No jauna tika uzsvērta nepieciešamība sadarbību saskaņot, uzturot spēkā minēto vienošanos, un sagaidot, ka bēgļu centrālās organizācijas novēršīs šķēršļus, kas darbības saskaņošanu traucē.

Kā bēgļu, tā pārējo jautājumu kārtošanā jāiet roku rokā ar lielajām rietumu demokratijām, kā arī ar igauņiem un lietuvjiem, un bēgļu organizācijām jāspēr soļi, lai sīkas domstarpības un nesaprašanās, kādas jaukto nometņu dzīvē nāk priekšā, apkarotu resp. lai tās neapgrūtinātu sadarbību ar kaimiņiem, kuras gala mērķis ir cieša Baltijas tautu apvienība.

No viesmīlīgā namatēva svinību dalībnieki šķīrās ar mūsu tautas lūgšanu, novēlēdami jubilāram veselību un vislabākos panākumus latvju tautas likteņu kārtošanā."

VĒSTULES REDAKCIJAI

P. Balodis, Lībekā

SASKALDĪTAIS CENTRS

Nevisai sen LCK kanceleju iekārtoja Nirnbergas tuvumā, Valkas nometnē. Tagad radušās runas par LCK mājokļa maiņu. Nezinu, cik tur pamata, bet ja nu reiz runā par mājokļa maiņu, tad maiņai tikai tad būtu nozīme, ja izdotos tagad saskaldīto centru atkal dabūt kopā, lai tas tiešām varētu būt aktivitātes devējs un virzītājs visai mūsu dzīvei.

Tagad no LCK kancelejas priekšsēdis atrodas ap 200 km (Memingenā), viceprieksšēdis tikpat tālu (Minchenē), jaunatnes daļas vadītājs vairāk kā 900 km (Neištatē), finanču daļas vadītājs 100 km (Vircburgā), sociālās daļas vadītājs 780 km (Detmoldā), darba daļas vadītājs 200 km (Minchenē) utt. Ja visi LCK locekļi tikai reizi mēnesī sapulcētos uz sēdi, tad ceļa izdevumos vien tas prasītu pāri par 1000 marku.

Laiku un attālumu LCK pašreiz pārvar ar sarakstīšanos, bet pasts iet lēni un sarakstīšanās ir nederīga tur, kur kāds jautājums jāiztirzā vispusīgi, jāizlemj bez vilcināšanās un jāreaģē tūlīt. Ar sarakstīšanos nevar vadīt dzīvi.

No šiem pašiem apstākļiem cieš arī mūsu apgabalu komiteju darbs.

Šie šķēršļi ir jānovērš. Saskaldītie centri jāatjauno. Kad LCP izšķirās par LCK darbības izvēršanu atsevišķas joslu delegācijās, tad tās taisni vadījās no apsvēruma, lai delegāciju darbu netraucētu izklaidētība un attālumi, lai tā varētu funkcionēt intensīvi un metodiski. Bet kas no tā iznācis?

*

Kārlis Puriņš, Eslingenā

MŪSU KRĀSAS

Pēc Vācijas sabrukuma katrs no mums centās iegūt Latvijas krāsu vairodziņu. Uzņēmīgi tautieši ar to ražošanu nopelnīja krietnu artavu.

Pagājuši 2 gadi un mūsu uzskati, šķiet, kļuvuši citādi. Maz, pavisam maz ir to latviešu cilvēku emigrācijā, pie kuŗu tērpa arī vēl šodien mirdz mūsu krāsas. Nemeklēsim un neprasīsim iemeslus, bet padomāsim, vai tas pareizi. Mums sava tautība nav jāslēpj. Ja mums būs arī tā stāja, kādas nepieciešamība arvien atgādināta sabiedrībā un presē, tad, šīs Latvijas krāsas atklāti nesot, kļūsim teicami savas zemes reprezentētāji svešniecībā.

Un beidzot ar krāsu vairodziņu pie tērpa nekad negadīsies tādas lietas kā nesen noticis diviem mūsu cilvēkiem. Braucienā no Eslingenas uz Lībeku tie vilcienā nejauši iepazinušies. Viens domājis, ka jaunais paziņa ir vācietis. Otrs tāpat. Runājuši un papļapājušies. Tikai netālu no Lībekas, nejauša gadījuma dēļ, atklājies, ka abi prot arī latviski.

Nometņu dzīve

Poļu DP apdzīvotajā Lībekas Čerčila nometnē britu un vācu policisti izdarīja pēckara lielāko kratīšanas akciju Lībekā. Apcietināja 16 personas. Pie kāda poļa atrada 12 pulksteņus, bet citam bija RM 4.000 naudas. Starp konfiscētajām mantām ir arī 1 pistole un ielaušanās rīki.

14. augustā no Brēmerhafenas ostas uz Kanādu meža darbos aizbrauca 800 cilvēku.

Izspriežot tvaikoņa „American Farmer" glābšanas lietu, latviešu kuģa „Elizabete" kapteinim Jānim Milleram piešķirtas 360 mārciņas, bet viņa kuģa apkalpei — 1350 märc. atlīdzības.

Piensaimniecības un lopkopības kursi, ieskaitot putnkopību, noorganizēti Valkas nometnē un tajos var piedalīties arī Fišbachas latvieši. Kursi ilgs apm. 4 mēn. Praktiskie darbi notiks vācu pienotavā un Trisdorfas vācu lauksaimniecības skolā.

Rīdas kapos, Austrijā, iesvētīts piemineklis agr. E. Skudram. Rīdā atdusas 6 mūsu tautieši.

Legalizēta vienīgā latviešu organizācija Francijā: iekšlietu ministrs apstiprinājis Latviešu palīdzības komitejas statūtus. Par komitejas goda priekšsēdi ievēlēts sūtnis Dr. O. Grosvalds, bet valdē — priekšsēdis E. Vīgrabs, priekšsēža pal. P. Priedītis, sekr. T. Ķeniņš, E. Lappuķe un V. Jansone. Komiteja aprūpē trūcīgos tautiešus Francijā, to vidū arī tur vēl esošos 40 gūstekņus. Adrese: Comitē d'Entraide Letton in France, 54, rue Mazarine, Paris VI-e.

Čerčila nometnē Lērtē angļu joslā paziņots, ka ar 1. augustu visiem nodarbinātiem nometnes iemītniekiem, kas par savu darbu saņem atalgojumu, jāmaksā par uzturu. Pieaugušajiem nedēļas maksa noteikta 5 markas, bērniem līdz 14 g. — 2,50 marku. Vienas nedēļas maksa vienai ģimenei nedrīkst pārsniegt 15 marku.

Kanādas darba akcija līdz turpmākam pārtraukta — paziņots Oldenburgas nometņu komandantu sanāksmē.

100.000 marku lielu apgrozījumu 6 mēnešos uzrāda Rotenburgas - Hazendorfas nometnes kooperātīvs, kovada A. Beimanis, J. Kleķeris, I. Liepa, J. Caune, A. Liepkalns un J. Runtulis. Nometnes lauksaimniecības kopa K. Rapa vadībā rīkos ekskursijas uz priekšzīmīgākām vācu saimniecībām, organizēs priekšlasījumus un godalgos ģimenes dārziņu kopējus.

RM. 9.350.— labdarīgiem mērķiem trimdinieku vajadzībām ziedojusi Lībekas Valderzē kooperātīvās apgādes kopa no 1947. g. pirmā pusgada tīrā atlikuma, kas bijis RM. 18.550.—. Kopas valdē ievēlēti Mikus, Ludvigs, Izands, Smiltnieks un Nātre.

Latviešu inteliģencei jābūt rosīgākai trimdas dzīves izveidošanas darbā, nometņu dzīvi jāizveido uz veseligiem pamatiem, jāpūlas jaunatnes saprātīgā audzināšanā un jābūt modrībā par latviešu ģimenes attiecību saglabāšanu. Tie ir Tautkopības padomes sēdē Eslingenā pieņemtie atzinumi iesniegšanai LCP. Paplašināto sēdi vadīja prof. Dr. P. Stares un tajā piedalījās arī prof. P. Jurevičs prof. H. Budulis un LSK aizgādības pārv. priekšsēdis A. Šilde.

Argentīnā nodi
Baltijas imigrācijas sa komiteja

NO LATVIJAS KORESPONDENTA BUEN

Latvieši un v
mā vai interes
Argentīnu, vis
izšķiršanās lai
bas komisijas
tion Baltica de
sēža, kuŗa adre
sila de correo
Argentina.

Argentīnā, j

Dzī

Domājot par
vēršanu citām
„norvēģiskais"
ir vēl šodien
formām: dzie
svītu, liriskajā
rām. Latviešie
nobriedis žanrs
tautas un solo
literātūra un
skaņojumu tra
ar šo žanru. m
savu vietu v
pasvītrot, ka i
iespēju arī izr
prasītu lielas p

Tādējādi kā
apcerāms nom
vairogs konce
vācu mūzikas
cu mūzeja liel
nozīme ir divē
kora literātūra
jumā, ko dara
nu žogiem. U
chenes izšķēro
dzīvē pamani
resentu, taču
kas mūsu māk
Minchenē bija
neatliekamu v

Koŗa sekm
liekams darba
nājumi nedēļā
— tālāk arī d
nāja prasme k
turēt. Turklāt
rādījās arī pa
vienību — tu
vienādi spēcīg
dinamiskām r
viski skaidru
nu, īpaši uzpl
mā (piem. V
kas mums ir
īpatnības faktors
pa daļai arī l
tiskā balsu
strauju dinam

Programmā
ko skaņražu
tojumā, kuŗu
tekstā, cerams

Var
ASV e
likum

BAPTISTU

ES

Eslingenā 24
tistu draudžu
piedaloties so
cei I. Kolberg
Kupli apmekl
cītājs R. Čuku
diem vispasau
Kopenhagenā.
tistu delegācij
morandu par
kot ar 1940.
latvieši, igaun
dzīvot trimdā,
cijā un vēlēju
gresā pieņemts
les baptistu s
problēmas lab
sināšanu. ASV
juši, ka DP v
ASV imigrāc
Jaunievēlētais
savienības pr
(ASV) uzsvēri
1950. g. DP pr
jo visi nelaim
vietoti jaunās

Izlā

Latvijas 20.
vārijas apgab
sēdes atreferē
nisks miseklis
kā padome b
māk apgabala
apgabalu pad
atzinums ir tā
padomes i
vēlēšanās
domes tad
lu komite

Kas un kur?

Vācijā patlaban iznāk 1000 avīžu un 600 žurnālu, minēts Berlīnes rekordu birojā pārskatā.

Kurš ir vājprātīgais? Uz šo jautājumu bija jāatbild franču studentu grāmata Hebdo-Latin lasītājiem, kuŗā nesen bija publicējis četrpadsmit franču autoru un kādas grāmatas sievietes dzejoļus, lieku atmiņnēt, kuŗa autora spalvai katrs dzejolis piedēr. Lielākais daļa lasītāju par vājprātīga cilvēka gara ražojumu noturēja franču rakstnieka Lolsa Masona dzejoli. Kādā otrā vietā sekoja kāds modernā un tikai trešajā vietā īstā vājprātīgā autore.

Kāds uzvedumus ASV sasniegusi Amerenda Lindseja un Rusela Krauza opera Dzīve ar tēvu, pārspējot pat Mihaina Koldvela lugas Tabakas ceļš pieņēmumus. Abas lugas pārstrādāsa arī filmā.

Neredzīgā ar sekmēm uzved Noela Koverda lugu Miers uz visu mūžu. Tā ir uzņēvēta uz pieņēmumu, ka Anglija būtu karu zaudējusi, un autors to aizvedojušies nacistu okupētajā Anglijā. Kritika gan slavē lugas dramatisko uzbūvi, bet atzīst to par pārāk sentimentālu.

Argentīnā nodibināta
Baltijas imigrācijas sadarbības komiteja

NO LATVIJAS KORESPONDENTA BUENOS AIRESĀ

Vēlēdamies pakalpot ar informāciju un citāda veida palīdzību emigrācijā esošiem tautiešiem, Argentīnas baltiešu pārstāvji vienojās nodibināt Baltijas imigrācijas sadarbības komisiju, kas tagad saņēmusi šejienes valdības oficiālu atzīšanas rakstu. Komisijas priekšsēdis ir šejienes latviešu mēnešraksta Latvija redaktors-izdevējs mag. óec. J. Bite, sekretārs „Estonia" priekšsēdis L. J. Puura, kasieris Lietuvas konsuls. Th. Gutmans un Latvju savienības valdes loceklis R. Kļaviņš. Cik spriežams, vairāku svarīgu imigrācijas jautājumu neskaidrības dēļ, komisija tomēr pie praktiska darba varēs ķerties tikai pēc kāda laika. Tā, piemēram, šeit vēl nav zināms, vai Argentīnā varēs ieceļot tikai no tām zemēm, kurās atrodas Argentīnas konsulāti, vai arī no visām resp. arī no Vācijas. Nav arī vēl skaidrs, vai ceļa izdevumus ieceļotājiem segs Argentīnas valdība, vai tos aizdos, jeb arī ielaidīs tikai tos, kam pašiem ir ceļa nauda. Tā vai citādi, komisija ir izšķirusies nevienu Baltijas tautu locekli uz Argentīnu neaicināt, bet tiem, kas paši būtu izšķirušies un vēlētos šurpu braukt, palīdzēt ar informāciju par šejienes dzīves un darba apstākļiem, palīdzēt kārtot iebraukšanas atļaujas un iespēju robežās palīdzēt arī atrast darbu.

Zīmīgi ir, ka tūlīt pēc Baltijas imigrācijas sadarbības komisijas nodibināšanās, līdzīgu organizāciju nodibināja arī kāda cita grupa, kuras priekšgalā atrodas bij. vācu nac. sociālistiskās avīzes „Deutsche La Plat Zeitung" redaktors un tagadējais Austrijas laikraksta „Freie Presse" redaktors Fridr. Millers. Šajā organizācijā latviešus pārstāvot kāds Fridrichs Minūts, kaut gan šejienes latvieši viņu nepazīst un viņa vārds nav atrodams arī šejienes latviešu sarakstos.

Par šejienes dzīves apstākļiem aptuvenu ainu var sniegt fakts, ka vidējs amatnieks te izpelna ap 15 peso dienā, par ko var nopirkt 30 kg maizes, vai 12 kg gaļas, vai 30 kg cukura, vai 40 kg kartupeļu utt. Uzvalks maksā 150—200 peso, kurpes 25—40 peso, virskrekls ap 20 un platmale ap 30 peso. Viens peso līdzinās 25 amerikāņu centiem. Galvenās rūpnīcas atrodas Buenos Aires tuvumā un klimats tur eiropiešiem ciešams, kaut arī mitrs, temperātūra vasarā + 35—40 C, ziemā — 3—5 C. Tāpēc te labi noder silta veļa, siltas segas un labs mētelis.

Argentīnas rūpniecībai vajadzīgi tehniķi un kvalificēti strādnieki, bet lauksaimniecībai zemkopji. Ārzemju diplomus Argentīna neatzīst un tāpēc ārstiem, advokātiem un līdzīgiem darbiniekiem ieceļošana nebūs viegla, bet vēl grūtāk būs atrast darbu savā specialitātē. Arī inženieriem vajadzēs strādāt tehniķu vai meistaru darbu. Tā kā šejienes zemkopji bieži laukus pamet un dodas uz pilsētām meklēt labākus dzīves apstākļus, tad arī latviešiem, kuru ģimenēs nav pietiekami daudz darba roku, nebūtu ieteicams doties uz laukiem. Ja lauksaimnieki, kas gribētu doties uz Argentīnu, prot vēl kādu citu amatu, tad labāk par savu specialitāti lai uzdod to: atbraukuši šurp, tie no pilsētām vienmēr varēs tikt uz laukiem, bet ne otrādi. Izredžu uz apmešanos nacionālās grupās nav nekādu, jo Argentīna vēlas tādus ieceļotājus, kas viegli asimilētos.

Latvieši un vispār baltieši, kas domā vai interesējas par izceļošanu uz Argentīnu, vislabāk pirms galīgas izšķiršanās lai griežas pie Sadarbības komisijas (Comision de Cooperation Baltica de Immigracion) priekšsēža, kuŗa adrese ir: Sr. J. Bite, Casila de correo 2366, Buenos Aires, Argentina.

Argentīnā, jūlija beigās.

Periskops

Kas un kur?

Vācijā patlaban iznāk 1000 avīžu un 600 žurnālu, minēts Berlīnes reklāmu biroja pārskatā.

Kuŗš ir vājprātīgais? Uz šo jautājumu bija jāatbild franču studentu laikraksta Hebdo-Latin lasītājiem, jo žurnāls nesen bija publicējis četru modernu franču autoru un kādas vājprātīgas sievietes dzejoļus, liekot atminēt, kuŗa autora spalvai katrs dzejolis pieder. Lielākais skaits lasītāju par vājprātīga cilvēka gara ražojumu noturēja franču modernista Loisa Masona dzejoli. Arī otrā vietā sekoja kāds modernists un tikai trešajā vietā īstā vājprātīgā autore.

3213 uzvedumus ASV sasniegusi Hovarda Lindseja un Rusela Krauza luga Dzīve ar tēvu, pārspējot pat Erskina Koldvela lugas Tabakas ceļš panākumus. Abas lugas pārstrādātas arī filmā.

Londonā ar sekmēm uzved Noela Kovarda lugu Miers uz visu mūžu. Tā uzbūvēta uz pieņēmumu, ka Anglija būtu karu zaudējusi, un autors tajā rāda dažādus raksturus, kas izveidojušies nacistu okupētajā Anglijā. Kritika gan slavē lugas drāmatisko uzbūvi, bet atzīst to par drusku sentimentālu.

Linards Tauns

Vakarā

Izeju vakara ceļos,
Dīvainu burvību skauts.
Upe mākoni šūpo,
Dzelmē mani kāds sauc.

Putni aispurdz pret rietu,
Spārngali asinīs viz.
Dvēsle grib līdzi tiem ienirt
Vakara debesīs.

Zvaigžņāji gausu sāk gaitu,
Piena ceļš izplešas plats.
Vai gan tai ceļā rēnā
Aizmaldīšos es pats?

Dīvainas bailes apņem.
Neizej naktī viens!
Smagāk kā smiltis nospiež
Mēness zilganais pliens.

Dziesmu Vairogs Minchenē

Domājot par mūzikas vērtību atvēršanu citām tautām, prātā nāk „norvēģiskais" Grīgs, kas kļuva un ir vēl šodien populārs ar mazajām formām: dziesmām, Pēra Ginta svītu, liriskajām klavieru miniatūrām. Latviešiem tāds līdz gatavībai nobriedis žanrs ir mūzikas l i r i k a: tautas un solo dziesmas, tāpat koŗu literātūra un daļēji pat pēdējās atskaņojumu tradicijas. Šķiet, ka tieši ar šo žanru mēs arī varētu iekarot savu vietu vispirms, un gribētos pasvītrot, ka ir pēdējais laiks, lai šo iespēju arī izmantotu, kaut arī tas prasītu lielas pūles.

Tādējādi kā drošs solis uz priekšu apcerāms nometnes koŗa Dziesmu vairogs koncerts pašlaik lielākajā vācu mūzikas centrā Minchenē, Vācu mūzeja lielajā Kongresa zālē. Tā nozīme ir divējāda: ir mūsu labākās koŗa literātūras parādē, ir apliecinājumā, ko dara ārzemieki aiz nometņu žogiem. Un kaut koncertu Minchenes izšķērdīgi kuplajā mākslas dzīvē pamanīja tikai saujiņa interesentu, taču tas bija sākums lietai, kas mūsu mākslas eksistences labad Minchenē bija kļuvusi jau sen par neatliekamu vajadzību.

Koŗa sekmju pamatā vispirms liekams darba spriegums — mēģinājumi nedēļām ilgi katru vakaru — tālāk arī diriģenta Arnolda Kalnāja prasme koŗi iedvesmot un saturēt. Turklāt Dziesmu vairogs izrādījās arī par skaitliski impozantu vienību: — tuvu simtam visās balsīs vienādi spēcīgu dziedātāju, bagātu dinamiskām rezervēm un tīru, latviski skaidru nemākslotu dziedāšanu, īpaši uzplaukstot tēlotājā lirismā (piem. Vītola Saules svētkos), kas mums ir tikpat mākslinieciski īpatns faktors, kā, piem. ukraiņu, pa daļai arī lietuviešu, koptā artistiskā balsu dziļumu kontrastu un strauju dinamisko maiņu spēle.

Programmā bija mūsu pazīstamāko skaņražu darbi, stiliskā sakārtojumā, kuŗu, orientējoties vācu tekstā, cerams, nojauta arī svešinieki. Tā koncertu ievadīja un izvadīja senatni un tagadni vienotājs Līgo motīvs, kas visas mūsu dziesmās vairāk izdziedātās tautas domas un izjūtas savij kopā kā Nameja gredzena simbolikā. Tāpat pārstāvētas bija arī atsevišķas skaņražu formālās un stiliskās īpatnības, parādot būtiski vērtīgāko no latviešu dziesmu pūra un nebaidoties pat grūtāko darbu (Zālītes Biķeris, A. Kalniņa Imanta, Poruka' Pavasara dziesma) atskaņojuma, ko koris veica lieliski —Dziesmu vairogs taču ir viens no mūsu jaunākajiem dziesmotājiem pulkiem.

Dziesmas koncerta laikā uzņēma arī skaņu lentē Minchenes radiofons un tās pārraidīs septembrī — arī tas ir izcils notikums Dienvidvācijas latviešu dzīvē.

Diemžēl, jāskumst, ka koncertā redzējām tik maz latviešu. Vai mēs vairs negribam apjēgt, ka garīgā kultūra, un tās vidū arī dziesma, šodien ir gandrīz vienīgā un pēdējā saite latviešu tautas saturēšanai? Ir taču lietas, kas neprasa tikai patiku, bet pret kuŗām mums ir arī nacionāli pienākumi. Arī pret mākslu, kaut arī visgudrākais profesors pateiktu, ka viņš no tās nekā nesaprot.

Valerijs Bērzkalns

Chroņika

J. Raiņa Daugava sācis iestudēt Augsburgas Haunštetenes latviešu teātris režisora J. Munča vadībā. Pirmizrāde 13. un 14. septembrī. Visiem, kas par izrādi interesējas, jāgriežas pie administrātora A. Muiža Augsburg, Haunstetten, Finkstr. 4.

Latviešu pareizrakstības vārdnīcu izdevis V. Beķera (agrāk Māras) apgāds Bernsenē. Cena 7 markas. Tas pats apgāds izdevis arī O. Liepiņa noveles Jōdu gadi (cena 5 markas) un J. Akuratera Kalpa zēna vasara (cena 3,60 marku).

Kemptenes latviešu nometnē augusta pirmo nedēļu varētu dēvēt par kultūras nedēļu miniatūrā. Šajā nedēļā te viesojās Ksenija Brante, Eslingenas latviešu teātris un čellinieks Ingus Nāruns. No latviešu autoriem K. Brante sniedza J. Medina, H. Berino un J. Ķepiša dziesmas, no operu komponistiem G. Pučini un G. Verdi operārijas. Priekšnesumi bija izjusti un pilnskanīgi un sagādāja patīkamus mākslas baudījumu brīžus klausītājiem. Klavieru pavadījumus uzmanīgi spēlēja Brigita Malera. — Latviešu teātris izrādīja M. Zīverta „Minchhauzena precības" un R. Blaumaņa „No saldenās pudeles." — Jaunais daudzsoložais čellinieks Ingus Nāruns ar pavadītāju Dainu Pavasari savā Sonātu vakara programmā bija uzņēmis trīs sonātes: F. Mendelsona, R. Štrausa un E. Grīga. Lai klausītājiem būtu saprotamāks atskaņojamais skaņdarbs, Austra Nāruna katras sonātes sākumā sniedza īsu atskatu par tās autoru, viņa darbiem un to nozīmi, kā arī raksturoja atskaņojamo sonāti. Šis ievedums ļoti vēlams un būtu paturams arī turpmāk. Ingus Nāruna maigā, tīrā, techniski nevainojamā spēle parādīja meistaru jau pašā pirmā F. Mendelsona melodiskajā sonātē, gūstot R. Štrausa un E. Grīga sonātēs vēl pilnīgāku un plašāki dziedošu toni. A. S.

Pēc pārciestām kāju operācijām baleta soliste Aina Ezergaile atkal dejo, sniedzot baleta vakarus nometnēs un Vācijas mākslas centros. Zināmā savu „stipro pusi" — briljanto techniku — A. Ezergaile jaunajā programmā parāda sevi par patiesi augsti vērtējamu baletu mākslinieci, iegūdama nedalītu atzinību. Bairеutas mākslas dzīves vadītājs dir. Erichs Bohners starp citu raksta: „Šī māksliniece ir sasniegusi to pakāpi, ko sauc par Eiropas klasi." Viesojoties Vircburgas latviešu nometnē, tautieši apbēra Ainu Ezergaili un solistu Arvīdu Fībigu ziediem, apliecinot savu patieso atzinību māksliniekiem. —vs.

Izlabojums

Latvijas 20. augusta numurā Bavārijas apgabala latviešu padomes sēdes atreferējumā ieviesies technisks miseklis, un tāpēc lasāms, it kā padome būtu atzinusi, ka turpmāk apgabala komitejām jāizrauga apgabalu padomes. Istenībā BALP atzinums ir tāds, ka apgabalu padomes ievēlamas tiešās vēlēšanās un apgabalu padomes tad izvēlē apgabalu komitejas.

Var cerēt uz ASV emigrācijas likuma maiņu

BAPTISTU DZIESMU SVĒTKI ESLINGENĀ

Eslingenā 24. augustā notika baptistu draudžu koŗu dziesmu svētki, piedaloties solistiem brīvmākslinieciei I. Kolbergai un P. Geistautam. Kupli apmeklētajā sarīkojumā mācītājs R. Čukurs stāstīja par iespaidiem vispasaules baptistu kongresā Kopenhagenā. Baltijas tautu baptistu delegācija iesniegusi plašu memorandu par notikumu attīstību sākot ar 1940. gadu, iemeslīem kādēļ latvieši, igauņi un lietuvieši spiesti dzīvot trimdā, dzīves apstākļiem Vācijā un vēlējumiem nākotnē. Kongresā pieņemts lēmums, ka vispasaules baptistu savienība atbalstīs DP problēmas labvēligu un drīzu atrisināšanu. ASV pārstāvji paskaidrojuši, ka DP varot noteikti cerēt uz ASV imigrācijas likuma maiņu. Jaunievēlētais vispasaules baptistu savienības prezidents Dr. Džonsons (ASV) uzsvēris, ka nākošā kongresā 1950. g. DP problēmas vairs nebūšot, jo visi nelaimīgie ļaudis tad būs izvietoti jaunās dzīves vietās. H. M.

Jonāss Miesnieks

STUDENTA GALVINIEKA FIASKO

Man ir gods iepazīstināt jūs ar mana stāsta personāžu. Vilis Galvinieks. Viņš sevi dēvē par Viņa majestātes dzīves artistu. Viegliprātīgs jauns cilvēks. Viņa galvenā īpašība — sajūsmināties. Bet viņš tāds ir, un tur nekā nevar darīt. Viņa partnere, arī studente, vārdā Lidija Šķietniece. Mīļa meitene, bet viņai grūti izšķirties, kam sniegt savu roku un sirdi, vai Vilim Galviniekam, vai nākošam profesoram Pakalnam. Visi trīs tie dzīvo mūsu nometnē. Profesors, tikko uzrakstījis disertāciju, dzīvo pagātnē pie saviem grieķiem. Daži par to apskauž, ka viņam sava ala, kur ielīst un paslēpties no šīs skumjās pasaules, kuŗā, jāatzīstas, tāpat kā citur, netrūkst vieglprātīgu sieviešu. Tā ir Lauma Luste, gandrīz vārds, kuŗu var likt uz afišas pie ieejas teātrī. Viņa mūsu nometnē zina par ielu. Tā to slauka, lai vakaros pa to pastaigātos. Kad vēl bija karavīri pilsētā, viņa skrēja ar tiem, bet tagad medī pašu jaunos ļaudis, īpaši studentus, kas piektdienās braukā klausīties lekcijas uz Mincheni.

Pilsēta ir prāva, bet mūsu nometne atrodas nomalē. Tur netālu tek kāda upele, lai ielietos Nekārā. Pār upeli ir tilts, bet kā jau vasaru, no tā zēni lēc tieši ūdenī izplunčāties. Iedomājaties betona tilta margu pār šādu upeli, vasaru un sauli, un jūs gandrīz būsit tai vietā, kur norisinās mana personāža dialogi vasaras naktī.

Ķildīgi un neiecietīgi kļuvuši ļaudis. Daži, kā Lauma Luste, tomēr nekā neiztaisa. Viņa izskalo studenta un vieninieka Viļa Galvinieka veļu patiltē un pati pēc tam upē izplunčājas. Kareivji brauc pār tiltu automobiļos un, redzot viņu ar grīsli beržam sānus, svelpj un kliedz, bet viņa nekā licla neiztaisa; izmazgā tikai Galvinieka kreklu. Nākošais profesors Oskars Pakalns nerādās krastmalā. Viņš pat i nešķiro, vai upele Nekāra jeb tikai tās pieteka. Viņš traki baidās no ūdens un dzīvo tikai pa savu Olimpu, tāpat kā studente Lidija Šķietniece — bēniņos. Mēs mitināmies vairākās ēkās. Viena ēka ir gatavais debesu skrāpis, bet turpat pretī viadukts kā ala, tur tilts un betonā lietā marga. Uz tās sēž dienās trumpmaņi un sit kārtis.

Lauma Luste. Viņa dzīvo aiz viadukta, bet apslauka visu ielu. Viesiem jāstrādā: tāds ir šīs vasaras sauklis. Lauma Luste pašreiz it brīva. Viņa pastaigājas, te iznākdama no viadukta, te pazuzdama zem tā. Vai viņa ko gaida? Viņa nav vēl veca, bet jaunības arī vairs nav. Debesskrāpja priekšā stāv un sarunājas students un profesors. Viens un otrs kreklā, jo vakars silts un tik kluss, ka visu dzird. „Grieķi", stāsta profesors, „māca, ka pasaule izveidojusies no chaosa, kas pastāv un apdraud to." Te viņš taisa plašu žestu, un tad turpina: „Bet šai lielajā pasaulē iemontēta arī mazā pasaule, cilvēks, kuŗu arvienu tāpat apdraud chaoss". Vilis Galvinieks to nesaprot, un viņš jautā, noraudzīdamies Laumā Lustē, kas atrodas notiem soļu 20,30: „Ko tas nozīmē profesora kungs?" „Tas nozīmē, ka cilvēka dabā ir ietverta reizē harmoniska kārtības sajūta un chaoss."

„Un ko mēs no visa tā mācāmies, profesora kungs?" smaidīdams jautā puisis.

„Tas nozīmē: cilvēkam jācīnas par harmonisko kustību pret jūkli, pret chaosu sevī pašā un sabiedrībā."

„Es to darīšu," atbild Vilis Galvinieks. „Es labošos."

„Un kāpēc tas jādara?" jautā tālāk kā eksaminēdams profesors un pats atbild: „Tādēļ, ka mēs, zinību vīri, gan neesam nekādi pasaules lāpītāji, bet zinātnieki, un tomēr, šī nabaga pasaule citādi nenomierināsies, kamēr pašī ar sevi tiekam galā. Tā tad, jaunais cilvēk, ja neesat to darījis, tad sākat tagad, ja gribat redzēt labāku pasauli. Sākat jau laikus!"

Tā viņi tur sarunājas, līdz profesors jautā: „Kur jūs dodaties? Arī uz augšu pie Lidijas jaunkundzes?"

„Nē, es dodos nezināmā virzienā, profesora kungs," atbild students.

„Tā, tā . . . . Nu tad uz redzēšanos", saka profesors.

„Sveicināti, profesora kungs! Labas sekmes!" atbild Galvinieks, viņš zina, ka jaunkundzes pašreiz nav mājās, jo viņi abi, jaunieši, norunājuši satikties. Tur nu tas vecītis var pasēdēties.

Vilis Galvinieks dodas virzienā uz viaduktu, bet profesors pazūd namā. Nē, no prieka Vilis Galvinieks svilpo. Nāk Lidija Šķietniece un to viņš nu grib satikt.

„Vecais uzkāpa pie jums," saka students. „Viņš nu tur sēž augšā."

„Un jūs par to priecājaties, ka viņš augšā . . ."

Vilis rausta plecus. „Par to runā nometnē" saka students.

Te iemaisās Lauma Luste. Nē, viņa gandrīz nesas virsū studentei, rādama uz bēniņu logu. „Lūk tur jūsējs, bet šis ir manis."

Lidija Šķietniece, dzirdot Lusti, iemūk debesskrāpī. Luste to vien gribējusi, bet saka:

„Aizbēga? Domā, ka šī labāka kā es? Abas tepat vien dzīvojam nometnē. Vai neesmu tāpat sieviete? Varbūt dažā ziņā labāka kā viņa. Šī bēgs no manis! Drauska!"

Tāda ir tā Lauma Luste, tāda Lidija Šķietniece. Sievietes.

„Klusu!" uztraucas Vilis Galvinieks. Jūs nedrīkstiet Šķietnieces jaunkundzi tā saukt . . . Jūs" — viņš saka, — „esat nekaunīga. Lidija ir lāga meitene. Man bija norunāta satikšanās ar jaunkundzi un nu jūs aiztriecāt. Ak jūs, Lauma Luste!" . . .

Varbūt Vilis Galvinieks pārsteidzās, bet viņš ir sakaitināts. No kā, nav izprotams. Bet nekad viņš nav bijis tik nikns kā šoreiz. „Jūs mani tiranizējiet!" viņš kliedz. „Lūk, ko jūs darat", viņš šņāc. „Es neciešu to."

„Nu, nu, ka nav jānožēlo", draud Lauma Luste.

Nē, viņu attiecības, acīmredzot nav tik svešas. Neviens viņus neredz, jau tumsa, un viņi var izstrīdēties: tirgus sieva un students.

„Aizstāvis! Katru vakaru tas profesors pie tās sēž un kas vēl zina, ko viņš tur dara. Jūs esat jauns un muļķis."

„Klusu! Viņa ir cēla. Klusu!" students apsauc Laumu Lusti, bet gluži sakaitināt viņš to negrib. Veļa nemazgājas pati no sevis, pogas, kas iztrūkušas, arī jāšuj.

„Nemaz nē!" atbild Lauma Luste. „Klusējiet jūs, inteligentie, bet es, prastā, kliegšu. Vai es saucu pēc žēlastības, es saucu pēc taisnības. Man jāmēž iela, bet šī staigā kā mamzele. Tagad visi esam vienlīdzīgi. Nav Latvija."

„Viņa ir skaista, Lustīt."

„Bet viņa jūs, studenta kungs, vazā aiz deguna."

Un Luste pirgājas smiedamās: „Hi! Hi!"

Te vairs Vilis Galvinieks neiztur. Viņš ir aizrautīgs cilvēks. Aizmirsis savus netīros kreklus, palagu, zeķes, ko apmazgā upelē katru sestdienu Lauma Luste, viņš saka pavisam klusā balsī:

„Es mīlu viņu; bet jūs man esat pretīga, pazūdiet savā alā." Viņa tomēr dzird.

„Nu labi, no šodienas jūs pats sevi aplāpīsiet, pats mazgāsiet savus kreklus un bikses. To es saku. Es neaplāpīšu jūs vairs. To es saku, ja jūs šovakar neatnāksiet pie manis. Tad viss lai put un jūk. Nē, es tad nekā vairs nedarīšu jūsu labā. Lai nu lāpa vien tās zeķes tā skaistā, tā labā. Lai mazgā vien tos kreklus un šuj tās pogas. Es vairs to nedaru. Es uzspļauju jūsu cigaretēm!"

(Turpinājums sekos)

Vai atriebība salda?

Varētu teikt tā: atriebība latviešu tautas tradicijās pieminēta . . ., un vandīt augšā pasakas, teikas, buramos vārdus un anekdotus. Bet kāpēc tik svinīgi? Pietiks, ja atzīmēšu vienu no pagājušā gadsimteņa lielākajām atriebībām, kad saimnieka Pumpiša cūkgans teica: „Es tagad ēdīšu kartupeļus ar visām mizām, lai saimniekam pietrūkst mizu ko cūkām dot." Tā cūkgans atriebās saimniekam. Vai kāds tagad piemin saimnieku Pumpiti vienu pašu? Galvenais ir un paliks viņa cūkgans un viņa atriebība, kas kā Fenikss no pelniem atdzimst šajā gadsimtenī.

Dīpīšiem nav saimnieku, nav cūkganu, bet atriebības dzirkstele dažreiz ir vēl trakāka kā senajos laikos. Sacīt jauni laiki, jaunas problēmas. Es personīgi atriebjos nometnes uztura devējam. Ja nav, tad nav. Iespītēs viņam un parādīs, cik maza ir nedēļas devā: apēdu visu divās reizēs, izņemot auzu pārslas, un vājpiena pulveri. Pēc tam uztura devējs atriebjas man: nekā nedod līdz nākamai nedēļai. Tā mēs abi šo spēliti, klusu ciezdami, spēlējam jau vairākus mēnešus.

Man zināmās iedzīvotāju šķirās ir arī sabiedrotie — gluži prātīgi cilvēki. Bet viņi savā atriebības straujumā ir nokļuvuši atriebīgu sieviešu vai kundžu rokās. Tās nedēļas devu iesloga kautkur kārbās, kastītēs un skapīšos. Tādā kārtā precētie vīri izjūt pa pilnam personīgās brīvības ierobežošanu un atriebību par to, ka uzņēmušies vājā brīdī būt par galvām sieviešu kārtas personām. Nu nāk atriebība. Bet es viens pats dzīvodams un uzturzinim atriebdamies, nevaru izprast — vai atriebība ir salda?

Mets Metums

LATVIJA, 1947. g. 26. augustā

Rancāna
ana

sijā. Tā ar pareizēto iecirkņu
u, nedibinātajām komiteju
rocībām pie kandidātu uzstā-
s un pārspīlēti lielo paraksti
zem kandidātu listēm ir ga-
nedemokratiska un tagadējos
apstākļos nevar radīt tik ne-
šamo bēgļus vienojošo un ar
drisku autoritāti apveltītu bēg-
ntrālo organu. Bēgļu apgabalu
ejas un LCP vēlamas pēc tiem
m principiem, kādi noteikti
jas satversmes 6. un 7. pantā,
ēc kādiem notika kā saeimas
ātu, tā pašvaldības organu le-
ana un, proti: vispārējās, vien-
tās, tiešās, aizklātās un pro-
onālās vēlēšanās ar sarakstiem
ācijas joslu vai vismaz tagadējo
anu apgabalu apjomā, ko jau
biem panākumiem pielieto dau-
nometnes pie savu amatpersonu
ēšanas.
runāts tāpat latviešu organi-
u sadarbības jautājums. Pēg.
Ofenbachā panākto vienoša-
kā zināms, LCP Hanavā norat-
un kopš tā laika lieta legulu-
No jauna tika uzsvērta neple-
mība sadarbību saskaņot, uztu-
pēkā minēto vienošanos, un sa-
ot, ka bēgļu centrālās organizā-
novēršīs šķēršļus, kas darbības
aņošanu traucē.
bēgļu, tā pārējo jautājumu
ošanā jāiet roku rokā ar lielā-
rietumu demokratijām, kā arī
gauņiem un lietuvjiem, un bēg-
rganizācijām jāsper soļi, lai si-
domstarpības un nesapratnes,
s jaukto nometņu dzīvē nāk
kšā, apkarotu resp. lai tās ne-
ūtinātu sadarbību ar kaimiņiem,
s gala mērķis ir cieša Baltijas
u apvienība.
viesmīlīgā namatēva svinību
onieki šķīrās ar mūsu tautas
anu, novēlēdami jubilāram ves-
un vislabākos panākumus lat-
tautas likteņu kārtošanā."

VĒSTULES REDAKCIJAI

alodis, Libekā

SASKALDĪTAIS CENTRS

evisai sen LCK kanceleju iekār-
Nirnbergas tuvumā, Valkas no-
nē. Tagad radušās runas par
K mājokļa maiņu. Nezinu, cik tur
ata, bet ja nu reiz runā par mā-
a maiņu, tad maiņai tikai tad
u nozīme, ja izdotos tagad sa-
dīto centru atkal dabūt kopā, lai
tiešām varētu būt aktivitātes de-
s un virzītājs visai mūsu dzīvei.
agad no LCK kancelejas priekš-
s atrodas ap 200 km (Memingē-
viceprieksšēdis tikpat tālu (Min-
nē), jaunatnes daļas vadītājs vai-
kā 900 km (Neištatē), finanču
as vadītājs 100 km (Vircburgā),
ālās daļas vadītājs 780 km (Det-
dā), darba daļas vadītājs 200 km
nchenē) utt. Ja visi LCK locekļi
i reizi mēnesī sapulcētos uz sēdi,
ceļa izdevumos vien tas prasītu
i par 1000 marku.
aiku un attālumu LCK pašreiz
var ar sarakstīšanos, bet pasts let
un sarakstīšanās ir nederīga tur,
kāds jautājums jāiztirzā vispu-
jāizlemj bez vilcināšanās un jā-
gē tūlīt. Ar sarakstīšanos nevar
it dzīvi.
No šiem pašiem apstākļiem cieš
mūsu apgabalu komiteju darbs.
ie šķēršļi ir jānovērš. Saskaldī-
centrī jāatjauno. Kad LCP izšķi-
par LCK darbības izvēršanu at-
iškas joslu delegācijās, tad tās
sni vadījās no apsvēruma, lai de-
ācīju darbu netraucētu izklaidēti
un attālumi, lai tā varētu funk-
nēt intensīvi un metodiski. Bet
s no tā iznācis?

ārlis Puriņš, Eslingenā

MŪSU KRĀSAS

Pēc Vācijas sabrukuma katrs no
ums centās iegūt Latvijas krāsu
rodziņu. Uzņēmīgi tautieši ar to
žošanu nopelnīja krietnu artavu.
Pagājuši 2 gadi un mūsu uzskati,
let, kļuvuši citādi. Maz, pavisam
az ir to latviešu cilvēku emigrācijā,
e kuŗu tērpa arī vēl šodien mirdz
ūsu krāsas. Nemeklēsim un nepra-
šim iemeslus, bet padomāsim, vai
s pareizi. Mums sava tautība nav
ilēpj. Ja mums būs arī tā stāja,
das nepieciešamība arvien atgādi-
ta sabiedrībā un presē, tad, šis
tvijas krāsas atklāti nesot, kļūsim
ācami savas zemes reprezentētāji
ešniecībā.
Un beidzot ar krāsu vairodziņu pie
rpa nekad negadīsies tādas lietas
nesen noticis diviem mūsu cilvē-
em. Braucienā no Eslingenas uz
beku tie vilcienā nejauši iepazinu-
es. Viens domājis, ka jaunais pa-
ņa ir vācietis. Otrs tāpat. Runāju-
un papļapājušies. Tikai netālu no
bekas, nejauša gadījuma dēļ, at-
ājies, ka abi prot arī latviski.

Latviešu peldētāju sekmīgs starts Augsburgā

Amerikāņu rīkotajās peldēšanas sacīkstēs 19. aug. Augsburgā sekmīgi startēja latviešu sportisti, kas aizstāvēja Schwimm-Club Augsburg krāsas. 3×100 m stila stafetē sievietēm SCA distanci veica 4:50,6 min. Mūsu rekordiste T. Plūme savus 100 m kraulā peldēja 1:20,6 min. 100 m uz muguras T. Plūmes rezultāts bija 1:39,4 min. Rekordists T. Ozolcelms izcīnīja uzvaru 200 m uz krūtīm (3:04,2 min.), bet Dābols ieguva 3. v. 100 m kraulā (1:15,5 min.) Dābols peldēja arī SCA 4×200 m kraula stafetē, kas ieguva 2. v. (11:49,8 min.). Uzvarētāji šajā peldējumā bija amerikāņi (1:48,9 min.) Ļoti nopietni trenējas rekordiste T. Plūme. Viņa drīzumā startēs Frankfurtē.

MŪSU LABĀKIE ŠĶĒPA METĒJI

Latviešu 1947. g. 10 labākie šķēpa metēji emigrācijā ir: 1. Jānis Stendzenieks 70,15 m; 2. Hakelis 61,00 m, 3. Circenis 60,20 m, 4. Jasis 56,75 m, 5. Bernāts 54,45 m, 6. Berkolds 50,90 m, 7. Ramma 50,24 m, 8. Purgailis 47,95 m, 9. Krautmanis 47,52 m, 10. Zaķis 45,76 m.

VĒL VIENMĒR ŠEIBELIS UN LAUMANIS!

Latviešu, lietuviešu, igauņu un ukraiņu sportisti sacentās PCIRO un YMCAs kopēji rīkotajos sporta svētkos Ducendteichā. Futbolā uzvarēja latvieši, pieveicot ukraiņus 2-0 (2-0) un igauņus 4-0 (1-0). Lietuvieši negaidīti zaudēja igauņiem 3-5 (1-5). Latviešu sastāvā bija Hersbrukas un Valkas futbolisti: Pladers, Briedis, Roga, Šeibelis, Asmuss, Šmits, Pērkons, Ekspeders, Janītis, Buntovskis, Baumanis, Laumanis, Muižnieks un Gailītis. Ar patiesu atzinību varēja vērot mūsu bijušo valstsvienības spēlētāju Alb. Šeibeļa un Fr. Laumaņa atjautīgo darbību. Vārtos nepārspēts palika Bebra audzēknis Zigfrīds Pladers. Arī volejbolā uzvarēja latvieši (Skrastiņš, Šiliņš, Baumanis, Roga, Neilands, Ozols). Basketbolā 1. v. izcīnīja Šeinbergas lietuviešu vienība Kovas, kas pārspēja latviešus (Skrastiņš, Roga, Sprogis, Ozols, Pērkons, Dumpis) 48—21 un finālā pieveica igauņus 69—12. Visu sacensību kopvērtējumā pārākie bija mūsu sportisti. Uzvarētājus apbalvoja ar sporta piederumiem. Bija ap 2000 skatītāju. A. Līrums.

EIROPAS VIEGLATLĒTIKAS STADIONOS

Antverpenē valstu sacīkstē vieglatlētikā Holande uzvarēja Beļģiju 85—80. Šķēpa mešanā 1. v. ieguva holandietis Lutkevelds (65,04 m). Starptautiskās sacīkstēs Vīnē, kur piedalījās arī amerikāņi, austrietis Pektors meta šķēpu 55,90 m. 1500 m skrējienā negaidīti uzvarēja Šneiders. Ar 3:56,2 min. rezultātu viņš sasniedza jaunu Austrijas rekordu.

Futbola vārtsargs J. Bebris atveseļojies no plaušu karsoņa un bija jau skatītājos futbola sacīkstē, kad Valkas nometnes vienība uzvarēja vācu Nürnberg—Zerzabelshof izlasi 4—2

Sporta darbinieks N. Zēbergs, kas visu laiku bija Zalcburgas YMCAs vadītājs, šajās dienās aizbrauc uz ASV.

Paulis Purkalītis (Mērbeka) ir angļu joslas latviešu jaunais meistars šacha ārtspēlē. Sacīkstēs Kūštetē 2. v. ieguva L. Bērziņš (Hamburga) un 3. bija A. Rudzītis (Kūštete). Vairāki gaidītie finālisti neieradās. Kūštetes YMCA bija gādājusi par labu sacīkšu organizāciju.

Peldētājs Miervaldis Lazdiņš Vildflekenā salaulājies ar Līliju Gailīti.

Mūsu futbolists Juris Skadiņš ieguvis atļauju piedalīties Dānijas meistarības spēlēs. Skadiņš tagad dzīvo Lolandē un ir laukstrādnieks.

Balvu latviešu 1947. g. labākam sportistam emigrācijā Vācijā un Austrijā pašreiz gatavo Eslingenas latviešu daiļamatnieku savienība. Tā būs visu latviešu apgabalu komiteju kopēja velte mūsu sportam.

Pegnicas YMCAs pirmā darba gada atceres sacīkstēs viesojās Hersbrukas sportisti. Uzvarēja viesi: volejbolā sievietēm 15—13, 15—1, volejbolā vīr. 15—4, 15—10 un basketbolā 57—29 (24—16). Hersbrukiešiem Baumanis ieguva 28 p., Sprogis 15, Roga 8, Skrastiņš 4, Resnais 2, bet Pegnicas vienībai Jaunozoliņš 14, Pētersons 6, Ģibietis 5, Kolpaks 4 un Ribakovs 0 p.

Basketbola soda metienu turnīrā amerikāņu joslas latviešu jauniešiem (1929. g. un agrāk dzim.) līdz 1. sept. ik dalībniekam jāizdara 50 metienu. Jaunieši, kas ieguvuši vismaz 25 p., līdz 15. sept. met vēl 50 reizes. Šajā sacensībā iegūstot 35 un vairāk punktu, var piedalīties tālāk ar 100 metieniem. Tie jābeidz līdz 1. okt. Punktus visās serijās skaita kopā.

Kvalifikācijas turnīrā basketbolā amerikāņu joslas latviešu sieviešu vienībām 1. grupā spēlēs Vircburga, Valka, Manheima, Hanava, Eslingena, bet 2. grupā Veidene, Fulda, Augsburga, Memingena, Kleinkeca.

3 miljardi franku Francijas sportam

Francijas nacionālajā sapulcē, apspriežot valsts 1947/48. g. budžetu, ķermeņkultūras un jaunatnes audzināšanai piešķirts 3 miljardi franku. Sporta savienības un biedrības no valsts budžeta pērn saņēma 70 miljoni franku, bet šogad paredzēti 90 miljoni. Francijas fiziskās kultūras ministrs Pjērs Burdāns paskaidroja, ka valsts nevar būt vienaldzīga par jaunatnes audzināšanu un sporta atbalstīšanu.

Diskvalificēts Viljo Heino, somu pasaules rekordists gaņo distancu skrējienos. Viņš pārkāpis amatierisma noteikumus.

DAŽOS VĀRDOS

Saskaņot viedokļus nākošai UN pilnsapulcei grib visu Skandināvijas valstu ārlietu ministri, kas sapulcēsies Kopenhagenā 27. augustā. Apspriedē piedalīsies arī Islandes ārlietu ministrs.

17 lielgabalu saluts apsveicis angļu flotes vienību, kas viesojusies Sevastopolē, spēlējusi futbolu un pieņemšanās apmainījusies tostiem, pie kam, kā ziņo „Daily Mail", valodu neprašana nav traucējusi labo saskaņu starp angļiem un krieviem.

1 000 000 grib emigrēt no Anglijas pēc pēdējām oficiālām ziņām. Dienvidafrika iekārtojusi regulāras satiksmes līnijas, kas ik mēnešus aizved ap 1400 no 50 000 braukt gribētājiem.

Ap 20 000 vācu sieviešu vēl atrodas krievu gūstā un pēc DENAs ziņām esot nodarbinātas būvniecībā un lauksaimniecībā. Apstākļi pēdējos mēnešos esot kļuvuši nedaudz labāki.

Borkumas sala kļuvusi par vācu jaunbagātnieku atpūtas vietu. Kāds vācu žurnālists, šķirstot viesnīcu viesu grāmatas, konstatējis, ka 50 proc. no tiem, kas „atpūšas", ir ogļu tirgotāji, pārtikas tirgotāji un būvuzņēmēji, 33 proc. fabrikanti, kas ražo pret pārtiku maināmas preces, 8 proc. ir bez nodarbošanās (tātad, laikam, profesionāli spekulanti) un 9 proc. dažādu citu profesiju piederīgie. Uz vienu vīrieti Borkumas salā ir 11 sieviešu.

Gandrīz 10 proc. no DP, kas nesen aizbraukuši uz Beļģijas ogļu raktuvēm, pēc Frankfurtes ziņām atsūtīti atpakaļ uz nometnēm Vācijā. Pavisam atsūtīti atpakaļ 1447.

Kalnu cīņās pie Slovakijas ziemeļaustrumu robežas kāda čechu divīzija cenšas atvairīt lielu bandučechu, vācu, krievu un poļu uniformās, kas laužas pāri kalniem, lai sasniegtu vai nu Bavāriju vai Austriju, ziņo AP.

Amerikāņu militārais tribunāls Nirnbergā nobeidzis prāvu pret 23 SS ārstiem. Ar nāvi sodīts bij. Hitlera ārsts, bij. Himlera ārsts, Buchenvaldes koncentrācijas nometnes vecākais ārsts un vēl 3 ārsti. Attaisnoti četri. Pārējiem piespriesti cietumsodi.

Kodīgas gāzes Baltijas jūrā ievainojušas zvejnieku rokas un kājas. Noskaidrots, ka pirms kāda laika kuģi, kas, domājams, nākuši no padomju joslas, nogremdējuši jūrā Bornholmas tuvumā tvertnes ar vācu kodīgām gāzēm.

Somu lielkapitalisti tīši gatavojot Somijā saimniecisku krizi, teikts komūnistu partijas rezolūcijā, kas nolasīta Maskavas radiofonā.

Hitleram bijis ārlaulības bērns, bet viņš nav maksājis alimentus, apgalvojis mācītājs Probsts Frankfurtes denacifikācijas kamerā.

Pēc iestāšanās nūdistu biedrībā Minchenes lielvecākais Šarnagls nofotografējies kopā ar kādu kailu jaunavu. Attēls nokļuvis viņa politisko pretinieku rokās un tie tagad prasīs, lai Šarnagls atkāpjas no amata, jo agrāk viņš pats karojis pret kopīgām vīriešu un sieviešu peldvietām.

Divas partijas gribot dibināt padomju republikās, ziņo „Basler Nachrichten". Esot jau ieceltas komisijas jautājuma izkārtošanai. Turpmāk vēlēšanās kandidēšot divu partiju kandidāti — „Rūpniecības strādnieku (komūnistu) partija" un „Lauksaimniecības strādnieku (zemnieku) partija."

Kā dzīvo notiesātie „lielnacisti"

Špandavas cietumā

„Newsweek" korespondente Tonija Hovarde ir pirmā žurnāliste, kam atļauts ieskatīties Špandavas cietumā, kur dzīvo 7 nacistu dižvīri, kam Nirnbergas prāvā piespriesti cietumsodi. Viņa raksta:

„Kad ziņkārīgs apmeklētājs piezvana pie milzīgajām, pelēkajām, veclaicīgām durvīm, paveras mazs lodziņš. Četri sargi ar mašīnpistolēm, kas pārstāv visas četras okupācijas varas, cenšas visi reizē skatīties ārā. Tāpat viņi visi reizē cenšas jautāt, kas gan svešniekam meklējams šai samērā vientuļā Berlīnes angļu joslas nomalē. Visi četri reizē sauc: „Non! No! Net!" un paskaidro, ka šo slieksni drīkst pārkāpt tikai cietuma personāls un personas, kam ir visu četru okupācijas varu pārstāvju parakstīta atļauja.

Pats cietums ir krietnas slimnīcas lielumā. 7 vīri, ko cietumsargi sauc par „mūsu septiņi viesi", ievietoti atsevišķās kamerās tai spārnā, kas vistālāk no ieejas.

Cietumniekus apsargā nevis pārmaiņus katra okupācijas vara savu reizi, kā bija ziņots agrāk, bet gan visas četras varas reizē. Dienu un nakti viņus uzrauga 32 vīri — pa 8 no katras okupācijas varas. Katru vārdu, katru cietumnieku rīcību izseko četrkārši. Kad tie strādā, ēd, mazgājas vai atpūšas, tos uzrauga vismaz četri acu pāri. Kad notiek medicīniskas pārbaudes, ierodas uzreiz četri ārsti. Vēstules ko saņem cietumnieki, pārbauda četri cenzori.

Tādējādi iznāktu, ka tiem vajadzētu arī četrus mācītājus, bet pārrunas par šo jautājumu nobeigušās ar to, ka viņiem vispār nav neviena mācītāja. Kopš 18. jūlija, kad tos pārveda uz Špandavas cietumu, viņiem nav bijis garīdznieka. Berlīnes komandanturā par šo jautājumu runāts, bet padomju pārstāvis saucis: „Sītiem! Vienīgais Dievs, ko viņi atzīst, ir kara dievs, bet kur lai ņemam kara priesteri?"

Dzīve Špandavas cietumā ir spartāniska, bet, pēc amerikāņu sargu ziņām, ieslodzītie ar to samierinājušies. Abi bijušie admirāļi Dēnics un Rēders apgalvo, ka viņi ir kara gūstekņi un ka ar tiem nedrīkst apieties kā ar noziedzniekiem. Vecais Neurats, kas joprojām stalts un leons, apgalvo, ka viņš ir politisks ieslodzītais, un pieprasa, lai viņam izrāda diplomāta cieņu.

Vispriecīgākais, pēc sargu ziņām, ir Rūdolfs Hess, kas ieslodzīts uz visu mūžu, bet kopš pārvešanas uz Špandavu redzami atkopies. Pirms kādām dienām, kad Hesam uzdeva aplaistīt dārzu, viņš atbildēja: „To lai dara Dēnics un Rēders, viņi ir ūdens speciālisti!" Vājprāta pazīmes, ko Hess izrādīja Nirnbergā, nozudušas. Nesen viņš rakstījis vēstuli savai sievai, kas atzīta par lielisku, spožu un asprātīgu. Pa starpām viņš salicis „x" zīmes un paskaidrojis, ka tā esot „smieklu zīme". Viņš parakstījis vēstuli: Tavs mazais dārznieks Rūdolfs.

Abi pārējie uz mūžu notiesātie — Funks un Rēders ir diezgan drūmi, jo tiem abiem slikta veselība. Visi citi ir veseli, bet abi jaunākie — Špērs un Baldurs fon Širachs, ir pat sevišķi mundri. Šie abi parasti pārmaiņus pienes ēdienus citiem cietumniekiem viņu kamerās. Širachs savās reizēs skaļi klaudzina koka tupeles pa cietuma gaiteņu klonu un smaida kā īsts viesmīlis. Špēram, kas pa starpu nosirmojis, nepatīk koka tupeles, ko viņš pats savā laikā licis masveidīgi izgatavot ieslodzītajiem nacistu darba nometnēs. Viņš tagad teicis: „Ja es būtu zinājis, ka man pašam tās būs jāvalkā, tad gan būtu licis viņās arī mazliet ādas iestrādāt." Fiziski tomēr Špērs jūtas labi. Viņš ir vienīgais no septiņiem, kas ārā strādā bez krekla un nodedzis brūns.

Ieslodzīto darba diena sākas pl. 7, kad tos modina un pasniedz cietuma darba komandas pagatavotas brokastis. Nevienam vācietim nav atļauts cietumā darboties, pat bojājumu labošanai. No 9 līdz 12 un no 14 līdz 19 jāstrādā laukā, jārok, jāplauj, jāravē dārzs kur aug tomāti un citas saknes. Par astoņu stundu darba dienu ieslodzītie saņem pārtikas kartītes Nr. 2 devu ar 1800 kalorijām, kā parastie vācu strādnieki. Katru nedēļu viņi dabū divas cigaretes.

Katru vakaru ieslodzītajiem atļauts mazgāties dušas telpā, kurp tos ved pa vienam. Vienreiz dienā viņi drīkst apsēsties atzveltņa krēslā cietuma gaitenī, kur viņus noskuj holandiešu bārddzinis, un — kā smejas sargi — „krievs tura nazi, francūzis otu, anglis dvieli, bet amerikānis ziepes." Patiesībā gan minēto četru tautu sargi tikai skatās. Cietumniekus katru dienu pārbauda ārsti.

Brīvo laiku viņi pavada, lasīdami tādas grāmatas, kas tiem atļautas — vācu klasiķu Ģētes, Šillera un Šlēgeļa darbus, kā arī amerikāņu autorus vācu tulkojumā — O'Henriju, Marku Tvenu un vēl citas „ne militāras un ne techniskas" grāmatas. Ik pa sešām nedēļām tiem atļauts rakstīt un saņemt divas vēstules. Ik pa divi mēnešiem atļauts pieņemt vienu apmeklētāju.

Kameras ir mazas un patumšas un tajās atrodas tikai visneiecienīgākās lietas — gulta, vienkāršs krēsls, galdiņš. Katrā kamerā ir mazgātava, kas gan krietni netīra, jo cietumniekiem nedod līdzekļus to iztīrīšanai. Tāpat netīras ir arī dušu telpas, koridori un pašas kameras. Cietuma vadība paskaidro, ka tas tā ziepju, suku un ķīmikāliju trūkuma dēļ. Tā kā četru valstu vienošanās nosaka, ka cietums jāapgādā vienīgi ar vācu saimniecības līdzekļiem, šīs lietas ir gandrīz neiespējami sadabūt.

Nirnbergas tiesas spriedumā nebija nekas teikts, ka notiesātie jāiesloga atsevišķi, bet pēc atkārtotiem krievu pieprasījumiem četru valstu pārvalde nolēmusi, ka septiņi cietumnieki drīkst sarunāties savā starpā tikai nepieciešamības gadījumos darbā.

Špandavas cietums, kas ir vecs cietoksnis, sava vecuma un lieluma dēļ nekādā gadījumā nav piemērots ilgstošam apcietinājumam, bet tas izraudzīts tāpēc, ka kontrolpadome bija nolēmusi izmantot „kādu cietumu Berlīnē" un visi citi Berlīnes cietumi pārāk pārpildīti. Špandavas cietumu arī uzskata tikai par pagaidu ieslodzījuma vietu.

Jau pārrunāts projekts ierīkot pastāvīgu cietumu naci kara noziedzniekiem salā, kas atrodas Vānze.

„Newsweek"

6 zinātnieki uz senlaicīga plosta šķērsojuši Kluso okeanu

Frančiem piederošās Tuamotu salās Klusā okeāna vidū, 6500 km no Peru piekrastes uz rifa uzskrējis dīvains plosts un seši bārdaini vīri no tā izbriduši malā. Ar to beidzies viens no dēkaināk ajiem zinātnieku pasākumiem pēdējā laikā. Plosta vadītājs norvēģis Heirdals pa radio paziņojis pasaulei, ka uzskata savu eksperimentu par sekmīgi nobeigtu.

Eksperimentu izdarīja tāpēc, ka Heirdals gribēja pierādīt savas etnoloģiskās teorijas pareizību. Viņš domā, ka Klusā okeāna polinēzieši nav vis cēlušies no āzlātiem, kas senā pagātnē atbraukuši uz salām mazās laiviņās, bet ka viņi ir kādas teiksmainas Dienvidamerikas cilts pēcteči, kas apdzīvojuši Andu kalnus tagadējās Peru rajonā pirms šos apgabalus iekaroja ši daudzināt ie inki, bet uz Klusā okeāna salām nokļuvuši ar primitīviem plostiem. Lai pierādītu, ka tas bijis iespējams, viņš uzbūvējis taisni tādu plostu, kāds varējis būt šo senō izceļotāju rīcībā. Tas ir plosts no vienkāršiem baļķiem, 45 pēdu gars un tikpat plats, apgādāts ar primitīvu stūri un vēl primitīvāku būru. Svarīgākais plosta dzinējspēks bijis nevis bura, bet Klusā okeāna jūras straumes, kas nes to no Peru krasta uz salām okeāna vidū.

Heirdals, kas pats kara laikā bijis izplētņu lecējs, vēl četri jauni norvēģi un viens zviedris, uzkāpuši uz plosta, ko nosauca par Kon-Tiki, Peru piekrastē pirms 15 nedēļām. Līdzi viņiem bija telts, guļammaisi, pārtika un mazs radio aparāts. Viņi straumē virzījās uz priekšu dažas jūdzes stundā. Kad pūta labvēlīgs vējš, plosta ātrums sasniedza maksimumu — 4 jūdzes jeb 6,5 km stundā. Divreiz plosts pārdzīvoja lielas vētras. Vienreiz viļņi sasniedza 25 pēdu augstumu. Vairākkārt ceļotāji cīnījās ar haizivīm un vienreiz tos aplenca vesels bars valzivju. Pa starpām atkal bija brīnišķīgs saulains laiks. Visvairāk pārtikas vīri ieguva makšķerēdami. Pašās beigās, kad plosts uzskrēja uz rifa, vīri brida pa atolu, kur šaudījās haizivis, zuši un astoņkāji. Tomēr visā ceļā vienīgais zaudējums bija zaļš Dienvidamerikas papagailis, ko vējš aizpūta jūrā taisni tad, kad viņš bija iemācījies izrunāt pirmos norvēģu vārdus.

Heirdals no Tuamotu salām ziņoja pa radio: „Tagad vairs nevar būt šaubu, ka Klusā okeāna salas atraduši senie Dienvidamerikas plostnieki." Kāds Ņujorkas etnologs atbildēja: „Neviens nav šaubījies, ka plosti varēja tur nokļūt. Bet kāpēc salās nav nekādu amerikāņu senkultūras palieku?" Laikraksts „New York Times" pie visa piebilst — skaidrs tomēr, ka ceļojums uz plosta saulē un zvaigžņotās naktīs, bija ceļojums, ko katrs var vēlēties, — laimīgas brīvdienas tālu prom no pārpildītām pilsētām un pasaules vājprāta.

Jaunzēlandes skauti demonstrē iedzimto maoriju dejas, kuŗas bija īpaši iestudētas lielajai Miera džamborejai Parizē.

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM 7.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 6.— mēnesī par eks. Sludinājumu maksa: RM 3.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi par puscenu, bet ne mazāk kā RM 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvija", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

Gorilla sviež dzimumdienas dāvanas dāvinātājiem sejā

Filadelfijas zooloģiskais dārzs gribēja ar lielu pompu nosvinēt dārza visvecākā gorillas 21. dzimšanas dienu. Bet 21 gadu vecais Bambū tomēr nebija labā omā. Vispirms viņam pa krātiņa režģu starpu pasniedza zīmi ar uzrakstu: „Daudz laimes, Bambū, dzimšanas dienā!" Viņš sagrāba to, saplēsa druskās un vienu gabalu iebāza mutē. Tad viņš pāris reizes apskrēja rinķī krātiņam, pēc tam satvēra milzu torti, ko sargi starplaikā bija iestūmuši pie viņa, un meta to pa režģu starpu dāvinātājiem sejā. Nākošā dāvana bija vesels grozs svaigu tomātu. Gratulantiem bija jāmeklē aizsega, kad tomātu krusa sāka līt pār viņiem. Sargi cerēja pielabināt Bambū ar citronu sacepumu un lielu meloni, bet gorilla trieca sacepumu pret sienu un meloni pret režģiem tā, ka preses fotografu aparātiem visi objektīvi piešķīda ar sulu. Tikai „municijas" trūkuma dēļ Bambū pārtrauca savu gratulantu bombardēšanu un īgns atkāpās krātiņa stūrī.

S & Str.

†

Š. g. 17. augustā šķīrās no mums traģiskā nāvē mans mūžam neaizmirstamais vīrs

JĀNIS CĪRULIS

Dzimis 1892. g. 16. oktobrī Rigā. Apbedīts š. g. 20. augustā Veidenes kapos.

Pēc viņa skumst

sieva, brālis un svaine trimdā, brālis un māte dzimtenē.

†

1947. g. 17. augustā mira traģiskā nāvē mūsu cienījamais Veidenes latviešu kolonijas loceklis

JĀNIS CĪRULIS

latviešu vecais strēlnieks, bij. Slampes pag. Cīruļu māju saimnieks.

Apglabāts Veidenes kapsētā 1947. g. 20. augustā.

Veidenes latviešu komiteja

Vēra Paklone, dzim. Šņikvalde un bērni ļoti lūdz ziņas par vecākiem **Jāni un Lidiju Šņikvaldiem,** kas palika **Kurzemē** un krustmāti **Vēru Veidi** (dzim. 1906. g.) ar 10 g. v. meitiņu Margoti. Aizbraukusi it kā uz Vāciju 1944. g. 3. oktobrī. Ziņas sūtīt **Elizabetei Tenisonei:** (13a) Moorenbrunn ü. Feucht, Lettenlager „Valka". 291

Pēteri Krastiņu-Luķi, dzim. 1912. g. 22. febr., meklē māsa **Vilma Krastiņa-Luķe:** (13a) Weiden, Lettenlager „Fichtenbühl".

Lidiju Balcdi, dzim. 1903. g. no Rigas, Tapešu ielas, meklē māsa **Līnā Ardena:** (13a) Weiden, Lettenlager „Fichtenbühl".

Authorised by — Lizenz — atļauja: ICD. Atbildīgais redaktors — Editor in-Chief: Aleksandrs Lieģa, vietnieks: redakcijas sekretārs: Maksis Cullītis (Ulmenē), Andrejs Runtulis (Eslingenē), Arnolds Ārgalis (sporta). Zigurds Kalniņš iekārtotājs tehniskais

DP un pol

komitejas n

DP un politisko bēgļu apvienot
Ķeguļai visām Apvienoto Nāciju
DO nolūkā un vēl citām organizā
palīdz uz svarīgiem trūkumiem lī
kuģu politikā un vēlējumu veidā
nevērsumi. Komiteja pārstāv ap 70
un Austrijā, un tai nesen pievienoj
Vācijā Latviešu centrālā
komitejas priekšsēd

Memorandā norādīts, ka dažas pa
kāšanas pašreizējā DP un bēgļu iz
nākšanas gaitā nesaskan ar IRO
universāli un ar rietumu demokra
tisko vadītāju deklarētajiem brīvības
principiem.

Dažas valstis, kurām steidzami
trūkst darba roku, noslēgušas līgumus
ar okupācijas iestādēm Vācijā un
Austrijā par piemērotu DP izvēli
darbināšanai savās zemēs.

Priekšroka te dota neprecētiem,
bet arī daudzi precēti DP pierakstās
braukšanai, atstājot savus tuviniekus
Vācijā vai Austrijā. Dažas valstis,
kas saista DP darbā, sola, ka tuvā
kajā laikā izceļotājiem varēs pievienot
tos viņu tuvākie ģimenes locekļi —
dzīvesbiedri un laulātais ar bērniem. Dažas, sa-
kot, uzņem vienīgi neprecētus,
piemēram, Holande. Bet pa lielā-
kai daļai bez šiem tuvākiem ģimenes
locekļiem ir vēl laulāto vecāki,
kas noteikumiem neatbilstoša vecu-
ma dēļ nevar izceļot. Viņiem tādēļ
draudzīgi Vācijas nometnēs, ar drū-
zmīgiem izredzēm beigt gaitas vācu
koncentrācijas.

Komitejas saņēmusi ziņas no Bel-
ģijas, tālāk teikts memorandā, ka
mēma procents DP nav spējuši
rast smago darbu raktuvēs. Lai
novērstu šos cilvēkus meklēt citu
darbu, vairāk piemērotu darbu, šie cilvēki
ieviesti cietumā, lai tur sagaidītu
brīdi, kad tos varēs nogādāt atpakaļ
uz Vāciju. Izceļotājiem jaunajā dzī

Beļģija ieradīsies

17.000 amerikāņu

joslas DP

Līdz rudenim Beļģijas ogļraktuvēs
vēr nodarbināt gandrīz 35.000 DP, ar
paskaidrojis Beļģijas degvielu mi
nistrijas pārstāvis, un patlaban Vā
cijas angļu un amerikāņu josl
turpinoties intensīva DP vervēšan
darbam raktuvēs. DP kalnrači, ke
pā ar 21.000 itaļu raktuvju strādnie
kiem, palīdzēs aizpildīt darba rok
trūkumu šīni beļģu rūpniecība
nozarē. Itaļu strādnieki iegūti u
Itālijas vienošanās pamata, mainā
ogles pret darba spēku.

Lielāko daļu no jauniegūtajie
raktuvju strādniekiem Beļģija cer
paturēt uz pastāvīgu dzīvi. Sāk
aktīva kampaņa viņu pilnīg
iekļaušanai tajās pašvaldībās, ku
tie patlaban dzīvo, un, pēc beļģ
iestāžu domām, lielākā daļa no tie
varēšot kļūt Beļģijas pavalstnieki
Atsevišķu „ārzemnieku salu" izve
došanas savā zemē Beļģija nevēl
ties.

Beļģijas dienvidu ogļu rajonā, p
zīstamajā „Borināžā", ogļu slāņi
plāni un jau stipri izmantoti, tā k
darbs ir grūts un tikko atmaksāja
Tādēļ pašu beļģu strādnieki mek
un atrod labāk atalgotu darbu cit
rūpniecības nozarēs. Pirmās bēļ
misijas darba spēka vervēšanai V
cijā ieradās 1945. gada rudenī, b
rezultātā ieguva tikai nepilnus 30
DP strādnieku. Tad beļģu valdī
ieguva 60.000 kara gūstekņu, bet t
gad to palicis tikai ap 15.000, k
arī līdz oktobrim jau būs ceļā
mājām.

Šāda attīstība arī mudinājusi Be
ģiju aktivizēt DP vervēšanu ogļra
darbam. Sākts arī piecgades plā
25.000 jaunu ogļraču dzīvokļu būv
No gaidītiem 20.000 amerikāņu jo
las DP līdz šim ieradušies pāri p
17.000. Dažu nedēļu laikā arī
angļu joslas būšot ieradušies 15.0

NYHT

UN pilnsapulce

ilgs trīs mēnešus

UN ģenerālsekretārs Lī pask
rojis, ka UN pilnsapulce,
sāksies 19. septembrī, domājams, i
trīs mēnešus. Svarīgākie darba k
tības jautājumi būs Palestīnas, Gr
kijas un veto jautājums. BBC